

LEADER ontwikkelingsplan Noordoost Twente 2007-2013

**Opgesteld door de
Plaatselijke Groep (PG) i.o.
Noordoost Twente**

**in samenwerking met de
provincie Overijssel**

29 mei 2007

INHOUD

INLEIDING.....	3
1. GEBIEDSBESCHRIJVING	4
1.1 GEBIEDSAFBAKENING	4
1.2 ECONOMISCHE SITUATIE	5
1.2.1 <i>Economisch draagvlak</i>	6
1.2.2 <i>Landbouw</i>	6
1.2.3 <i>Recreatie en toerisme</i>	7
1.3 NATUUR EN MILIEU	8
1.4 LEEFBAARHEID	9
1.5 SWOT ANALYSE	10
2. VISIE EN STRATEGIE NOORDOOST TWENTE.....	11
2.1 INLEIDING.....	11
2.2 VISIE	11
2.3 STRATEGIE	13
2.4 RELATIE STRATEGIE MET POP2	19
2.5 VERWACHTE RESULTATEN EN EFFECTEN	21
3. CRITERIA VOOR BEOORDELING PROJECTEN	24
3.1 INLEIDING.....	24
3.2 SELECTIECRITERIA	24
3.3 PRIORITEITSCRITERIA	25
3.4 CRITERIA VOOR SAMENWERKINGSPROJECTEN.....	25
4. FINANCIËLE TABEL	26
4.1 INLEIDING.....	26
4.2 UITGANGSPUNTEN FINANCIËLE TABEL.....	26
4.3 FINANCIËLE TABEL.....	27
5. ORGANISATIE EN UITVOERING	28
5.1 INLEIDING.....	28
5.2 PG NOORDOOST TWENTE	28
5.2.1 <i>Samenstelling PG Noordoost Twente</i>	28
5.2.2 <i>Gebiedscoördinator Noordoost Twente</i>	29
5.3 ACTIVITEITEN PG	30
5.3.1 <i>Taken en verantwoordelijkheden PG</i>	30
5.3.2 <i>Randvoorwaarden om vernieuwing tot stand te brengen</i>	31
5.4 BEOORDELINGSPROCEDURE VAN PROJECTEN.....	32
5.5 VOORLICHTING EN PUBLICITEIT.....	33
BIJLAGE A: AANVULLENDE CRITERIA	34

INLEIDING

De ervaringen met LEADER+ in de provincie Overijssel zijn zeer positief. Niet alleen zijn tientallen goede projecten uitgevoerd, ook heeft LEADER bijgedragen aan een grotere betrokkenheid, saamhorigheid en samenwerking. Noordoost Twente was de afgelopen periode helaas niet aangewezen als LEADER gebied, maar heeft wel kennis genomen van de vele positieve resultaten.

Daarom is het voor het gebied een grote uitdaging om in de toekomst wel ervaring op te doen met LEADER. Een kans die het gebied met beide handen aan wil grijpen. Dit is al gebleken bij de totstandkoming van voorliggende ontwikkelingsplan, waarbij niet alleen de gemeenten zijn betrokken, maar ook private organisaties en vertegenwoordigers uit alle geledingen van de maatschappij. Het thema 'plattelandontwikkeling' heeft betrekking op diverse aspecten – ruimtelijk, economisch en maatschappelijk – en vandaar dat alle belanghebbenden in dit proces zijn betrokken. En aangezien deze vertegenwoordigers ook van belang zijn in de uitvoering van het plan, is een tweede belangrijke stap ook al gezet. Ook de samenwerkende gemeenten hebben enthousiast gereageerd en de intentie uitgesproken om een substantiële financiële bijdrage op hun begroting te reserveren.

LEADER is duidelijk een nieuwe manier van samenwerking. Hoewel de samenwerking in het gebied al goed is door de bestaande (overleg)structuren, vraagt LEADER nadrukkelijk om een specifieke benadering: netwerken en actief het gebied ingaan om ideeën te genereren en mensen te enthousiasmeren. De huidige PG leden hebben de overtuiging dat dit ook in Noordoost Twente gaat lukken.

In voorliggend ontwikkelingsplan worden de ambities van het gebied beschreven en de wijze waarop LEADER hier een bijdrage kan leveren. Het betreft niet alleen inhoudelijke ambities, maar zeker ook ambities op het gebied van samenwerking, kennisuitwisseling en het ontwikkelen van zelforganiserend vermogen.

We wensen de lezer veel plezier met het lezen van ons ontwikkelingsplan.

1. GEBIEDSBESCHRIJVING

1.1 Gebiedsafbakening

Het gebied Noordoost Twente omvat de gemeenten Tubbergen, Dinkelland, Oldenzaal en Losser. Het gebied meet ongeveer 45.000 ha. In Noordoost Twente wonen ongeveer 100.000 mensen, waarvan ruim 30.000 in de gemeente Oldenzaal (zie tabel 1). Daarmee is het voor Nederlandse begrippen dunbevolkt.

In het noorden en oosten wordt het gebied begrensd door Duitsland en aan de zuidwestkant door de stedenband Enschede-Hengelo-Borne-Almelo. Andere belangrijke steden tegen het gebied aan zijn Oldenzaal, Nordhorn, Gronau. Ten oosten van Oldenzaal doorsnijdt de A1 het Nationaal Landschap.

Voor de afbakening van het LEADER gebied is aansluiting gezocht bij het gebied dat is aangewezen in het kader van het Gebiedsgericht Werken (GWW). Het geografisch gebied in het kader van GWW omvat ook deze gemeenten. Echter, omdat kernen groter dan 30.000 inwoners zijn uitgesloten voor LEADER, maakt de kern Oldenzaal geen deel uit van het LEADER gebied Noordoost Twente. Het buitengebied van de gemeente Oldenzaal, bestaande uit de buurten Het Hulsbeek, Zuidwest en Noord met in totaal 740 inwoners, maakt wel deel uit van het LEADER gebied. Het Hulsbeek bijvoorbeeld is een belangrijk recreatiegebied in Noordoost Twente.

Onderstaand zijn de bevolkingsaantallen per gemeente weergegeven waarbij onderscheid is gemaakt tussen het gebied zoals dat is aangewezen in het kader van het GWW en het LEADER gebied. Het LEADER gebied telt dan in totaal 70.006 inwoners en is 433 km² groot.

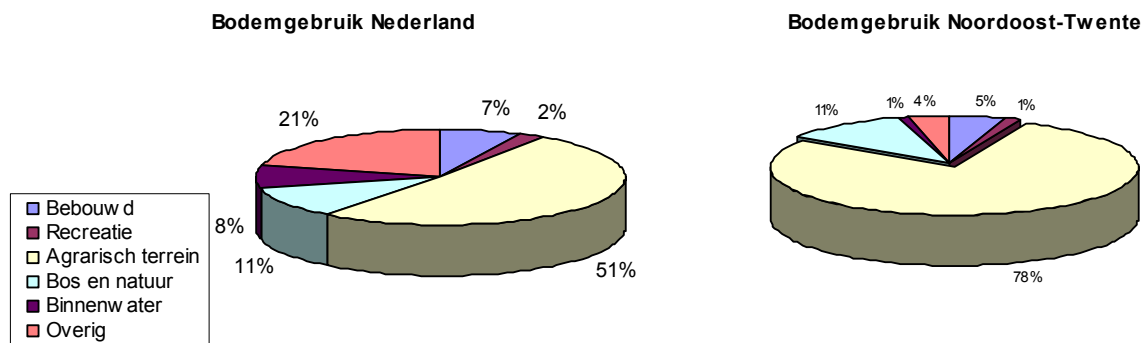
Tabel 1: Bevolkingsaantallen 2007 (CBS, 2007)	GWW gebied	LEADER gebied
<i>Dinkelland</i>	26.065	26.065
<i>Tubbergen</i>	20.722	20.722
<i>Oldenzaal</i>	31.416	740
<i>Losser</i>	22.479	22.479
Noordoost Twente	100.682	70.006

In onderstaande gebiedsbeschrijving zijn wel de gehele gemeenten meegenomen, omdat bijvoorbeeld veel statistische gegevens alleen op gemeenteniveau aanwezig zijn.

Landbouw, natuur, recreatie en toerisme, landschap en de watersystemen zijn nauw met elkaar verweven. De landbouw beslaat 78 % van het grondgebruik terwijl bos en natuur gezamenlijk 11% in beslag nemen (zie figuur 1). Terwijl op nationaal niveau slechts 51 % van de bodem gebruikt wordt voor agrarische activiteiten. Het gebied wordt gekarakteriseerd door een afwisselend, kleinschalig en reliëfrijk landschap. Het fraaie landschap, in samenhang met de cultuurhistorische elementen, geven

Noordoost Twente een eigen identiteit. Daarom valt het gebied bij recreanten in de smaak. Tegelijkertijd vervult het gebied een belangrijke recreatieve functie voor de bevolking in de stedenband Enschede-Hengelo-Borne- Almelo.

Figuur 1: Bodemgebruik (bron: CBS 2007)

Beoordeling kritische massa

Een belangrijk toetscriterium voor het ministerie van LNV is de vraag of het gebied voldoende kritische massa heeft om de strategie uit te voeren. Hierin zijn twee elementen te onderscheiden:

het gebied voldoende financiën voor de cofinanciering kan genereren; minimaal 50% van de financiën dient opgebracht te worden door de regionale en lokale overheid

De cofinanciering door de provincie is reeds gereserveerd en ook op lokaal niveau hebben de gemeenten hun bijdrage voor de komende jaren begroot. Dit getuigt van een groot lokaal draagvlak en voldoende kritische massa. Daarnaast wordt op projectniveau ook van de private partijen een substantiële investering verwacht. Hoewel deze op voorhand niet is vast te leggen, verwachten we deze wel op projectniveau te realiseren.

het gebied een zodanige combinatie van bevolkingsdichtheid en sociaaleconomische samenhang kent dat daarmee voldoende zelforganiserend vermogen wordt gegenereerd voor het opstellen van een ontwikkelingsstrategie en de uitvoering daarvan in maatregelen en projecten

Noordoost Twente is een samenhangend en homogeen gebied; niet alleen wat betreft ruimtelijke kenmerken (landschap), maar ook wat betreft samenwerking. Het gebied scoort in Overijssel heel goed als het gaat om samenwerking tussen de gemeenten. Het feit dat in dit stadium de cofinanciering door de gemeenten al is geregeld, is hier een mooi voorbeeld van. Het Gebiedsgericht Werken in onze regio is dan ook een groot succes. Deze goede samenwerking leidt tot vele goede plannen en projecten, bijvoorbeeld in het kader van het Nationaal Landschap.

Bij de totstandkoming van voorliggend ontwikkelingsplan zijn naast de publieke organisaties ook diverse sociaal-maatschappelijke organisaties actief betrokken geweest. Tijdens diverse gelegenheden heeft ieder vanuit zijn of haar visie en belangen input kunnen geven op het plan. Dit maakt dat het plan breed gedragen wordt, een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle uitvoering.

Meerwaarde ten opzichte van andere samenwerkingsverbanden

In de regio zijn reeds diverse samenwerkingsverbanden actief: de Regio Twente, het GGW (Gebiedsgericht Werken) en de EUREGIO zijn hier voorbeelden van. Hoewel de PG een nieuw samenwerkingsverband is, heeft het een duidelijke meerwaarde. De samenstelling van de PG is meer dan andere samenwerkingsverbanden een duidelijke afspiegeling van de actoren die op het platteland actief zijn: publieke organisaties, sociaal-maatschappelijke organisaties, landbouw, bedrijfsleven, natuur, toerisme, etc. Bovendien betreft het leden die een netwerk in het gebied hebben en in staat zijn om potentiële aanvragers te enthousiasmeren voor de LEADER aanpak. Bij andere samenwerkingsverbanden zijn de directe contacten met het gebied minder sterk aanwezig. Een belangrijke inhoudelijke meerwaarde van de PG is dat het thema plattelandsontwikkeling in volle breedte op de agenda staat: dus niet alleen aandacht voor óf alleen natuur óf alleen landbouw óf alleen ruimtelijke inrichting, maar alle componenten samen.

1.2.1 Economisch draagvlak

Hoewel de landbouw in Noordoost Twente in ruimtelijke zin nog altijd beeldbepalend is voor het platteland verliest deze sector op het gebied van werkgelegenheid terrein als gevolg van diverse ontwikkelingen. Ook op het terrein van nijverheid en energievoorziening valt een daling van werkgelegenheid te constateren. Daarentegen valt bij de commerciële en niet-commerciële dienstverlening een duidelijke stijgende tendens waar te nemen (zie tabel 2).

X 1000	2000	Aandeel in totaal	2005	Aandeel in totaal
Landbouw, bosbouw, visserij	0,61	2 %	0,63	2 %
Nijverheid en energievoorziening	10,84	32 %	9,72	28 %
Commerciële dienstverlening	14,54	43 %	15,67	45 %
Niet-commerciële dienstverlening	6,87	21 %	8,93	26 %
Totaal	33,48		34,94	

Industriële activiteiten zijn in Noordoost Twente beperkt. Qua werkgelegenheid zijn commerciële dienstverlening en niet-commerciële dienstverlening de belangrijkste sectoren. De landbouw speelt qua werkgelegenheid slechts een beperkte rol, maar kan in de toekomst een belangrijke bijdrage leveren aan het beheer van het landschap. Het agro-cluster (landbouw en daaraan gerelateerde bedrijvigheid) neemt wel een belangrijke positie in in Noordoost Twente.

Kansrijke groeisectoren zijn recreatie en toerisme, evenals de zakelijke dienstverlening en de niet-commerciële dienstverlening. De werkgelegenheid in deze sectoren is gedurende de periode 2000-2005 gestegen met respectievelijk 2% en 5%. De sectoren nijverheid en energievoorziening en landbouw, bosbouw en visserij worden gekenmerkt door de dalende lijn. De Regio Twente daarentegen laat voor wat betreft de sector nijverheid juist een stijgende lijn zien, hetgeen wordt veroorzaakt door de sterk groeiende bouwsector.

Voor het landelijk gebied is het van belang dat de werkgelegenheid op peil blijft. Indien de werkgelegenheid achterblijft, zullen mensen eerder geneigd zijn de regio te verlaten, waardoor bepaalde voorzieningen niet meer rendabel zijn (paragraaf 1.4). De voorzieningen staan ook onder druk vanwege de economische opschaling en de toegenomen mobiliteit.

1.2.2 Landbouw

Vanuit ruimtelijk oogpunt speelt de landbouw een beeldbepalende rol in Noordoost Twente. Noordoost Twente kent circa 2.000 landbouwbedrijven, het merendeel melkveebedrijven (40%) en bedrijven met graasdieren (25%). Ongeveer 700 bedrijven hebben een intensieve tak, waarvan ca. 140 bedrijven meer dan 40 nge (Nederlandse grootte-eenheden). Van de intensieve bedrijven liggen er ca. 45 in extensiveringsgebied. In Noordoost Twente zijn circa 50 boomteelt- en/of tuinbouwbedrijven. Het

grondgebruik van deze tak groeit. Er zijn ongeveer 100 bedrijven die deelnemen aan agrarisch natuurbeheer (SAN). Naast de drie grote terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Landschap Overijssel zijn particuliere natuurbeheerders die deelnemen aan de subsidieregeling natuurbeheer. Ten gevolge van diverse ontwikkelingen neemt de werkgelegenheid in de landbouw echter af en moet worden gezocht naar alternatieven. Daar waar landbouwbedrijven verdwijnen of stoppen, moet nieuwe bedrijvigheid komen of moeten de activiteiten overgenomen worden door andere bedrijven (schaalvergroting).

1.2.3 Recreatie en toerisme

Het landschap in Noordoost Twente is van hoge kwaliteit. Op nationaal niveau is Noordoost Twente Belvédère-gebied en in de recente Nota Ruimte is Noordoost Twente aangewezen als Nationaal Landschap. Het Landschap is zeer gevarieerd met heide, vennen, bossen en beken. In het noordoosten en het westen is het landschap sterk glooiend. De routenetwerken voor wandelen, fietsen, kanoën, paardrijden en mennen vormen dan ook de ruggengraat voor de recreatieve ontwikkeling van Noordoost Twente.

Karakteristiek voor Noordoost Twente in cultuurhistorisch opzicht zijn de Saksische boerderijen, watermolens, monumentale dorpsgezichten en landgoederen. In Noordoost Twente liggen ca. 75 landgoederen met het landgoed Singraven (zie foto) als meest in het oog springend. De laatste jaren worden ook stoppende landbouwbedrijven omgezet in een 'landgoed'. Verder zijn ook beschermde dorps – en stadsgezichten zoals Oostmarsum en Het Stift. De kwaliteit van het landschap en cultureel erfgoed in Noordoost Twente (en in Overijssel als geheel) gaat echter al decennia langzaam achteruit als gevolg van uitbreiding van steden terwijl kleinschalige landschappen te leiden hebben van infrastructurele projecten.

De combinatie van het aantrekkelijke landschap met de vele natuur, en de vele cultuurhistorische elementen en streekeigen folkloristische gebruiken maakt Noordoost Twente aantrekkelijk voor de recreant of de toerist. Bekende toeristische attracties in Noordoost Twente zijn recreatiepark het Hulsbeek in Oldenzaal (386.000 bezoekers in 2005) en "Boeskool is Lös" eveneens in Oldenzaal met 135.000 bezoekers in 2005. Ook het jaarlijks terugkerende meerdaagse evenement 'Glasrijk Tubbergen' trekt veel belangstellenden. Andere noemswaardige evenementen in het gebied zijn 'Kunst in Ootmarsum' en de 'Siepelmarkten'. Ook telt het gebied diverse musea en culturele voorzieningen die een belangrijke rol spelen in de (dag)recreatie, zoals Natura Docet in Denekamp, het Openlucht Museum in Ootmarsum en Volks Sterrenwacht in Lattrop.

In Noordoost Twente zijn 35 hotels met in totaal 1.650 bedden, met concentraties in Ootmarsum en de Lutte. Het gebied telt 22 campings met in totaal 4.400 standplaatsen. Verder zijn er 300 vakantiewoningen op recreatiebedrijven en diverse kleinschalige verblijfsaccommodaties zoals boerderijcampings en bed & breakfast-adressen. Het is dan ook niet verrassend dat recreatie en toerisme een belangrijke economische factor in het gebied is. In vergelijking met andere gebieden echter ontbreken in het gebied een paar grote recreatiebedrijven die andere (kleinere) bedrijven mee kunnen trekken in het initiëren van nieuwe projecten en het ontwikkelen van nieuwe producten.

1.3 Natuur en milieu

Het gebied wordt gekenmerkt door een grote variatie aan landschapstypen, bijzondere natuurwaarden en een gevarieerde bodemkundige opbouw en waterhuishouding, waarin ook de mens een belangrijke factor is geweest. Vlak bij elkaar komen kleinschalige houtwalgebieden, soortenrijke bossen, beekdalen, vochtige heidegebieden en open landbouwgebieden voor.

Karakteristiek voor het gebied zijn de stuwwallen van Ootmarsum en Oldenzaal, erosiedalen en dekzandruggen met relatief grote hoogteverschillen. Ten westen hiervan ligt het bekken van Hengelo met een aantal van oost naar west stromende beken die op de beide stuwwallen ontspringen. In dit gebied ligt een aantal kwelgebieden waar grondwater vanuit de stuwwallen aan de oppervlakte komt. Ten oosten van de stuwwallen stroomt de Dinkel waarvan vooral de bovenloop nog een nagenoeg natuurlijk karakter heeft. De benedenloop is grotendeels gekanaliseerd. Ten oosten van de Dinkel liggen vrij open heideontginningen met verspreid enkele heidereservaten.

Op de stuwwallen en in het oostelijke dekzandgebied treffen we veld- en haarpodzolgronden aan, op de essen enkeerdgronden en in de beekdalen kleiachtige gronden. De waterhuishouding wordt gekenmerkt door het grote aantal stroomgebieden dat in het gebied valt te onderscheiden, waarbij de stuwwal als hoofdwaterscheiding fungeert. In grote lijnen vormen de stuwwallen en dekzandruggen de infiltratiegebieden en de beekdalen de kwelgebieden.

In de loop der tijd is in Noordoost Twente een gevarieerd en waardevol landschap ontstaan met bijzondere landschaps- en natuurwaarden. Behalve het agrarische landschap komen er soortenrijke oude bossen, vochtige en droge schraallanden, beken en beekdalen voor. Voor de gebieden die in het Natuurgebiedsplan Noordoost Twente zijn aangewezen als natuurontwikkelingsgebied of reservaatgebied, zal de aankoop, doorlevering en beheer aan terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties plaatsvinden. Er zal tot en met 2013 nog 930 ha verworven worden. Voor particulier natuurbeheer is de ambitie om 620 ha te realiseren.

Grote delen van de ecologische hoofdstructuur grenzen aan Duitsland. Vooral de Dinkel speelt een cruciale rol in de relatie met onze oosterburen, maar ook voor gebieden als Hezingen-Mander, de Bergvennen en Punthuizen zijn relaties te onderkennen.

Nationaal landschap Noordoost Twente

Het landschap in Noordoost Twente is van hoge kwaliteit. Noordoost Twente wordt gekenmerkt door het voorkomen van een groot aantal beken. Sommige beken hebben nog een vrij natuurlijke loop wat voor nationale begrippen uniek is. In de recente Nota Ruimte is Noordoost Twente genoemd als Nationaal Landschap.

Op gebiedsniveau kan het landschap als een belangrijke economische drager worden gezien. Dit geldt in het bijzonder voor de toeristische en de dienstverlenende sectoren. Deze zijn gebaat bij een prettige woon- en recreatieomgeving. Het doel is dan ook om de kwaliteit van open en kleinschalige landschappen te herstellen en te behouden.

In Noordoost-Twente functioneert al een aantal jaren een landschapszorgsysteem, waaraan alle overheden bijdragen. In Noordoost-Twente liggen circa 75 landgoederen waarvan 65 een Natuurschoonwet (NSW) status bezitten en 5 een grote cultuurhistorische waarde hebben. De laatste jaren worden ook stoppende landbouwbedrijven omgezet in een 'landgoed', waarbij tenminste 5 hectare als bos en natuurgebied moet zijn ingericht om fiscale voordelen te kunnen ontvangen. Behoud en ontwikkeling van de landgoederen als cultureel erfgoed in het landschap en in de ecologische hoofdstructuur is voor het gebied van belang.

1.4 Leefbaarheid

Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is de beschikbaarheid en bereikbaarheid van maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, gezondheidszorg, sportaccommodaties, openbaar vervoer en openbare diensten. Op de langere termijn wordt voorzien dat het voorzieningenniveau in het landelijke gebied in toenemende mate onder druk komt te staan. Het verschuivende sociaaleconomische draagvlak noopt nogal wat spelers in de markt tot het sluiten of versoberen van de dienstverlening (bijv. winkels en banken). Maar ook publieksvoorzieningen (dorpshuizen, scholen, zorgvoorzieningen, kinderopvang e.d.) kunnen, mede door de steeds krappere lokale middelen, demografische veranderingen en andere behoeft Patronen, het hoofd moeilijk boven water houden.

De sociale samenhang en de betrokkenheid van bewoners bij hun dorp zijn kenmerkend op het platteland. Op het platteland gaat het bij sociale infrastructuur zowel om voorzieningen en diensten als om sociale verbanden, ook wel sociale cohesie genoemd. Het beschikbaar en bereikbaar houden van basisvoorzieningen in het landelijk gebied is belangrijk voor de leefbaarheid. Doordat gemeenten en dorpsgemeenschappen te maken hebben met verschralling van het voorzieningen- en diensten niveau zoeken ze naar mogelijkheden om voorzieningen te behouden. Dit is noodzakelijk om het ook voor jong en oud mogelijk te maken om op het platteland te blijven wonen.

Om de sociale infrastructuur in de toekomst veilig te kunnen stellen, is het noodzakelijk dat een plek in het dorp blijft waar diensten geleverd kunnen worden. Diensten kunnen geleverd worden vanuit een multifunctionele accommodatie of een andere ontmoetingsplek in het dorp. Een voorbeeld van zo'n toekomstbestendige voorziening is een Kulturhus, waar de volgende diensten aanwezig kunnen zijn: kinderopvang, huisarts, bank, bakker, sportfaciliteit, muziekstudio, steunpunt mantelzorg, SWO activiteiten, de harmonie, de bridgeclub, toneelverenigingen, een gemeentelijk loket, etc. In de regio Noordoost-Twente zijn in verschillende dorpen ontmoetingsplekken aanwezig in de vorm van een multifunctionele voorziening of Kulturhus, waarbij het aantal multifunctionele voorzieningen de komende jaren nog toe zal nemen.

In Noordoost-Twente zijn meer bibliotheken dan in de rest van de provincie. Een bloeiend verenigingsleven is kenmerkend voor het hele gebied en is het sterkst in de gemeente Dinkelland. Het aantal cultuur- en sportverenigingen is het sterkst vertegenwoordigd in de gemeenten Losser en Dinkelland terwijl de gemeente Tubbergen veel organisaties/verenigingen kent op het vlak van gezondheid.

De leefbaarheid van het platteland en de kleine kernen is ook afhankelijk van de inwoners in de omliggende buitengebieden, met name de agrariërs. Een economisch gezonde landbouw draagt niet alleen bij aan de instandhouding van het landschap, maar ook aan de leefbaarheid van het platteland.

1.5 SWOT analyse

Op basis van de gebiedsbeschrijving worden in onderstaande tabel de belangrijkste sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen voor het gebied Noordoost Twente geformuleerd. Deze tabel vormt een belangrijke basis voor onze LEADER strategie die in het volgende hoofdstuk wordt uitgewerkt.

Sterkten:

- Toename werkgelegenheid
- Grote variatie aan landschapstypen, bijzondere natuurwaarden en een gevarieerde bodemkundige opbouw en waterhuishouding
- Cultuurhistorisch karakter met oude landgoederen en archeologische monumenten
- Een grote hoeveelheid aan streekeigen elementen zoals boerderijen, watermolens, grensen en markestenen, wegkruisen, etc.
- Aanwezigheid sterke routenetwerken met name op regionaal niveau (wandelen, fietsen, etc.)
- Grote sociale samenhang en betrokkenheid van de bewoners

Zwakten:

- Kwaliteit toeristisch aanbod (met name campings) is laag
- Onbekendheid Noordoost Twente in toeristische markt
- Geringe samenwerking tussen ondernemers (onder andere in toeristische sector)
- Ruimtelijke kwaliteit staat onder druk, met name door nieuwe bebouwing
- Beperkt aanbod vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) voor nieuwe economische activiteiten
- Verschraving voorzieningenniveau in kleine kernen

Kansen:

- Kansrijke groeisectoren: recreatie en toerisme, de zakelijke dienstverlening, de niet-commerciële dienstverlening, de transportsector en de bouwnijverheid
- Het Nationaal Landschap Noordoost Twente kan een belangrijke economische drager worden
- Upgraden van toeristische bedrijven
- Verbeteren van toeristische samenwerking tussen stad en platteland
- Ontwikkelen alternatieve werkgelegenheid voor verlies in landbouw

Bedreigingen:

- Dalende werkgelegenheid in landbouw; alternatieven zijn noodzakelijk
- Afname landbouwfunctie betekent ook minder aandacht voor natuurbeheer en onderhoud landschap
- Een dalende werkgelegenheid kan leiden tot wegtrekken mensen en daling voorzieningenniveau (economisch niet rendabel)
- Het voorzieningenniveau komt op langere termijn onder druk te staan door economische opschaling en toegenomen mobiliteit

2. VISIE EN STRATEGIE NOORDOOST TWENTE

2.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is een kernachtige beschrijving van het gebied Noordoost Twente opgenomen. Deze beschrijving vormt een belangrijke basis voor de visie en strategie van het ontwikkelingsplan. De visie beschrijft onze ambitie voor de komende jaren, de strategie geeft aan op welke wijze we LEADER in willen zetten om onze ambities te realiseren.

In dit hoofdstuk wordt onze LEADER strategie voor de nieuwe periode uitgewerkt. Daartoe wordt allereerst in paragraaf 2.2 onze visie voor de toekomst gepresenteerd. Paragraaf 2.3 omvat de strategie en geeft antwoord op de vraag op welke wijze we LEADER in willen zetten om onze visie te bereiken. De relatie van de strategie met het POP2 programma is uitgewerkt in paragraaf 2.4 waarna paragraaf 2.5 tot slot ingaat op de verwachte resultaten van onze strategie.

2.2 Visie

Uit de gebiedsbeschrijving is duidelijk naar voren gekomen dat ons gebied waardevolle kwaliteiten op landschappelijk, cultuurhistorisch en natuurlijk gebied bezit. Noordoost Twente is dan ook aangewezen als Nationaal Landschap. Deze kwaliteiten en onze plannen om de kwaliteiten te behouden en te versterken, liggen vast in een Ontwikkelingsprogramma voor het Nationaal Landschap, bestaande uit een Ontwikkelingsperspectief en een Uitvoeringsprogramma. Deze documenten vormen de basis voor onze visie en ambities voor de verdere ontwikkeling van ons gebied en zijn tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen de betrokken gemeenten, de provincie Overijssel en het Waterschap Regge en Dinkel, waarbij ook maatschappelijke organisaties zijn betrokken. De visie voor het Nationaal Landschap sluit ook aan op de ontwikkelingsrichting van ons gebied, zoals vastgelegd in het Reconstructieplan Salland-Twente.

In het ontwikkelingsperspectief is een viertal ontwikkelingslijnen voor de toekomst geformuleerd:

1. Landbouwers maken het landschap

Vanuit ruimtelijk perspectief is de landbouw een belangrijke factor in het gebied. Als gevolg van diverse ontwikkelingen stopt een relatief groot aantal agrarische bedrijven in het gebied, het gemiddelde is zelfs hoger dan het nationaal gemiddelde. Maatwerk is nodig om de verschillende soorten bedrijvigheid optimaal te kunnen faciliteren in hun ontwikkeling. Voor de een is schaalvergroting, voor de ander is verbreding en voor weer een ander is specialisatie de oplossing. Ook zal landbouw steeds meer ingeschakeld moeten worden voor het beheer van het landschap. Onze ambitie is om – binnen de vastgestelde kaders – maatwerk te bieden om de landbouw zich verder te laten ontwikkelen, waarbij rekening wordt gehouden met de kernkwaliteiten van het Nationale Landschap.

2. Koester de gebiedskwaliteiten

Ons gebied kenmerkt zich door een diversiteit aan waardevolle (kleinschalige) landschappen, natuurgebieden, cultuurhistorische elementen en andere gebiedskwaliteiten. De uitdaging is om binnen het Nationale Landschap de structuur en de bijzondere kwaliteiten te koesteren en verder te ontwikkelen en tegelijkertijd andere ontwikkelingen zo vorm te geven dat zij deze structuur zichtbaar houden en versterken. De

Project Historische elementen Twente

Het project heeft tot doel het behouden, opknappen en versterken van het cultuurhistorisch erfgoed in Noordoost Twente. Samen met alle betrokken gemeenten zal worden geprobeerd om jaarlijks een aantal waardevolle cultuurhistorische landschapselementen te herstellen. Voorbeelden van cultuurhistorische elementen zijn aardappelkelders, landkruizen, wegkapelletjes en bakhuizen. Ook archeologische en aardkundige landschapselementen zoals grafheuvels en stijlranden komen in aanmerking voor restauratie.

gebiedskwaliteiten spelen een grote rol bij de toeristische ontwikkeling van het gebied. Wij zien het dan ook als plicht én uitdaging om de structuur van het gebied en de bijzondere kwaliteiten te koesteren en daar waar mogelijk verder te ontwikkelen. Onze ambitie is om het behoud van de waardevolle kenmerken hand in hand te laten gaan met het benutten van deze ontwikkelingsmogelijkheden.

Een extra uitdaging is om deze ambitie hand in hand te laten gaan met economische groei van het gebied en het stimuleren van bedrijvigheid. Beide ambities bevinden zich in een spanningsveld en kunnen conflicteren. Extra middelen zijn vaak noodzakelijk om de economische groei in te passen in de ruimtelijke kwaliteit.

3. Benut de kwaliteiten van het landschap voor versterking toerisme/recreatie

Noordoost Twente is een aantrekkelijk gebied voor recreanten, met name recreanten die op actieve wijze de rust van het landschap opzoeken. Denk aan wandelen, fietsen en ruitersport. Het is dan ook een landschap dat uitnodigt tot 'onthaasting'. De diversiteit aan landschappen maakt dat het gebied veel mogelijkheden heeft om het toerisme een verdere impuls te geven, vanzelfsprekend met

aandacht voor de aanwezige kwaliteiten. De status van Nationaal Landschap is geen rem op de ontwikkeling, maar juist een stimulans. Het biedt goede mogelijkheden voor ontwikkeling van het toeristisch bedrijfsleven, productontwikkeling, ontwikkeling van nieuwe routestructuren en cultuurhistorie. Indien we erin slagen om deze kwaliteiten beter beleefbaar te maken en de samenwerking tussen de bedrijven te stimuleren, geven we niet alleen een impuls aan de toeristische ontwikkeling, maar komt ook steun van de eigen bewoners voor de instandhouding van deze kwaliteiten.

Landgoed de Wilmersberg: herstel van oorspronkelijke beekloop

4. Zorg voor een groene woon- en werkomgeving

Kwaliteit van het landschap is een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor bedrijven en bewoners. Dit betekent dat voldoende ruimte moet worden geboden voor nieuwbouw in dorpen (bijvoorbeeld voor starters), woningen in het buitengebied (Vrijkomende Agrarische Bebouwing; VAB's), nieuwe bedrijven, nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van regionale infrastructuur. De investeringen in 'rood' moeten echter in verhouding staan tot de investeringen in 'groen'.

Deze ontwikkelingslijnen schetsen onze ambitie voor de komende jaren. De voorziene maatregelen binnen deze ontwikkelingslijnen sluiten aan bij het provinciale Meerjarenprogramma (pMJP) 2007-2013. De meerwaarde van LEADER zien we vooral in het bereiken van een aantal specifieke inhoudelijke en procesmatige doelstellingen. Op welke wijze wij denken LEADER in te zetten, is in de volgende paragraaf uitgewerkt.

2.3 Strategie

Bij de keuze voor de inhoudelijke speerpunten van het LEADER ontwikkelingsplan is rekening gehouden met een aantal overwegingen en keuzemomenten. De belangrijkste zijn:

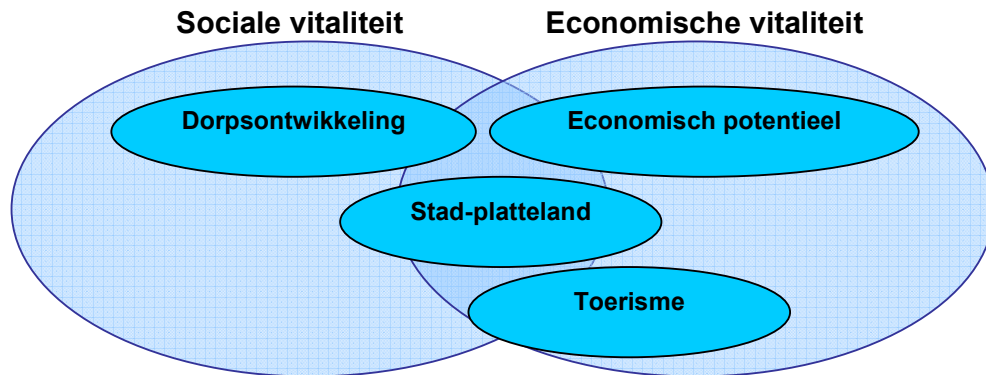
- We hebben grote ambities met ons gebied (zie bovenstaand), maar beseffen tegelijkertijd dat we met LEADER – ook gelet op het beperkt budget – niet alle ambities kunnen realiseren. We willen dus enige inhoudelijke focus aanbrengen in ons ontwikkelingsplan;
- De provincie Overijssel heeft aangegeven LEADER vooral te willen richten op de thema's 'sociale vitaliteit' en 'economische vitaliteit'. Een nadere uitwerking van deze thema's is aan onszelf, maar aansluiting bij deze thema's is gewenst;
- Bij de keuze van de thema's sluiten we ook aan op de bevindingen in het rapport 'Versterking sociale infrastructuur in Noordoost-Twente' (zie kader);
- De natuurlijke en culturele waarden van ons gebied bieden ruime kansen om het toerisme verder te ontwikkelen, zo is uit de SWOT analyse gebleken. Met LEADER willen we dan ook nadrukkelijk inzetten op toerisme.
- Het relatief beperkte budget motiveert ons ook om LEADER juist in te zetten voor kleinschalige projecten die elders moeite hebben om financiering te vinden. Hoewel we op dit moment niets uit willen sluiten, is het niet onze intentie om grootschalige infrastructurele werken te financieren waar elders ook financiering voor is, bijvoorbeeld via het pMJP en/of andere Europese programma's.

In 2006 is onderzoek gedaan naar de sociale infrastructuur in Noordoost-Twente ('Versterking sociale infrastructuur in Noordoost-Twente'). In dit rapport zijn knelpunten en concrete aanbevelingen geformuleerd, waarbij nadrukkelijk aandacht is besteed aan de kansen die samenwerking tussen de deelnemende gemeenten op dit gebied biedt. Dit rapport is een eerste stap om te komen tot een versterking van de sociale infrastructuur. LEADER kan hier ook een belangrijke bijdrage aan leveren.

Tot heden was Noordoost Twente een gebied zonder LEADER ervaring. Vanzelfsprekend hebben we wel kennis genomen van de – veelal positieve – ervaringen uit andere LEADER+ gebieden, met name in Overijssel. Dit is voor ons een belangrijke motivatie om ook gebruik te maken van LEADER, ter versterking van de sociale en economische structuur van het platteland. Aan het ontwikkelingsplan is een proces voorafgegaan waarin met de nieuwe leden van de Plaatselijke Groep (PG) vooral is gediscussieerd over de inhoud van het plan. Deze discussies zijn voorbereid met voorstellen van het aanjaagteam.

De PG sluit zich aan bij de visie van de provincie om met LEADER een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de sociale en economische vitaliteit. In het ontwikkelingsplan stellen we een viertal thema's centraal die passen onder de noemers sociale en economische vitaliteit. Het betreft de thema's 'dorpsontwikkeling', 'economisch potentieel', 'toerisme' en 'relatie stad-platteland'. Deze thema's hebben overigens vaak zowel een sociale als economische component.

In onderstaande figuur staan de thema's weergegeven en is duidelijk hoe sterk de thema's met elkaar verweven zijn. Hoewel het ene thema een grotere sociale invalshoek heeft en het andere thema meer economisch getint is, is duidelijk dat alle thema's zich bevinden op het snijvlak van sociale en economische vitaliteit.

Hoewel we in totaal vier thema's hebben uitgewerkt blijkt uit de figuur wel een duidelijke keuze van de PG. Wij zijn van mening dat economische vitaliteit het belangrijkste is en moet zijn als het gaat om plattelandsontwikkeling. Sociale vitaliteit is afhankelijk van economische vitaliteit. Pas als de lokale economie en werkgelegenheid behouden blijven en bewoners in het landelijk gebied blijven wonen, kan ook de sociale vitaliteit behouden blijven. Als bewoners wegtrekken, zullen op den duur ook voorzieningen stoppen, omdat deze economisch gezien niet levensvatbaar zijn. De sociale vitaliteit zal dan ook afnemen.

Onderstaand zijn de vier centrale thema's van ons ontwikkelingsplan nader uitgewerkt.

Het begrip 'dorpsontwikkeling' is een breed thema en omvat alle activiteiten die bijdragen tot een betere sociale vitaliteit en sociale cohesie op het platteland. Daarnaast is een belangrijke doelstelling het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van dorpen om het woon-, werk- en leefklimaat te verbeteren. Dit heeft niet alleen een belangrijke sociale functie voor de leefbaarheid van een kern, maar zeker ook een economische functie, omdat dit het toerisme stimuleert en lokale bedrijven kan behouden. Tot dit thema behoren dan ook sociale en economische acties die gericht zijn op de sociale en/of economische vitaliteit van plattelandskernen. Acties gericht op jeugd en jongeren worden nadrukkelijk gestimuleerd, omdat de PG vindt dat het wegtrekken van jongeren een bedreiging is voor de toekomst van het platteland.

Het onderzoek 'Versterking sociale infrastructuur in Noordoost Twente' geeft een vrij volledig beeld van de 'elementen' die onderdeel uitmaken van deze vitaliteit: voorzieningen, zorg, ICT, noaberschap, openbaar vervoer, etc. zijn ingrediënten die van invloed zijn op de sociale vitaliteit. Voorzieningen vormen hierin een belangrijk element en de SWOT analyse heeft aangetoond dat veel voorzieningen op het platteland nu en in de toekomst onder druk staan. Aangezien elk dorp eigen kenmerken en sterkten heeft en daarin verschilt van andere dorpen, kiest de PG ervoor om het thema breed te definiëren en vooraf in principe geen activiteiten uit te sluiten. Vanzelfsprekend geldt wel dat activiteiten moeten passen in de LEADER filosofie.

Bij dorpsontwikkeling denken we dus zowel aan fysieke investeringen, bijvoorbeeld in voorzieningen en ruimtelijke kwaliteit, als niet-fysieke investeringen, bijvoorbeeld op het gebied van noaberschap en sociale cohesie. De sociale cohesie wordt beïnvloed door het vertrek van de autochtone (veelal jonge) bevolking en de komst van veel mensen (veelal ouderen) uit andere gebieden.

Instandhouding van voorzieningen wordt door de PG als belangrijke pijler beschouwd voor het behoud van de leefbaarheid. Ruimtelijke kwaliteit heeft bijvoorbeeld ook betrekking op het verplaatsen van 'ongewenste' bedrijvigheid uit kernen naar een bedrijventerrein. Niet dat LEADER ingezet wordt voor het daadwerkelijk verplaatsen van deze bedrijven, maar met LEADER zou wel samenwerking tussen publieke en private partijen en het ontwikkelen van ideeën/concepten gestimuleerd kunnen worden. Dorpsontwikkeling moet overigens ook niet te 'eng' worden gezien. Het gaat ook om de leefbaarheid van het buitengebied. Ook het buitengebied moet bewoond blijven, zodat het leefbaar blijft en aandacht blijft bestaan voor de kwaliteit van het landschap. Het risico bestaat dat als de landbouw uit het buitengebied verdwijnt, daarmee ook automatisch een stuk natuurbeheer en aandacht voor het landschap verdwijnt.

Doelstellingen

- Verbeteren leefbaarheid in plattelandskernen en buitengebied
- Instandhouden en verbeteren voorzieningenniveau in plattelandskernen, alsmede bereikbaarheid voorzieningen
- Versterken sociale cohesie in plattelandskernen
- Verbeteren zorg en welzijn in kleine kernen (noaberschap, mantelzorg)

Een voorbeeld van een voorziening is een Kulturhus, waar de volgende diensten aanwezig kunnen zijn: kinderopvang, huisarts, bank, bakker, steunpunt mantelzorg, harmonie, gemeentelijk loket, toneelvereniging, etc. In de regio Noordoost Twente zijn in de dorpen ontmoetingsplekken aanwezig in de vorm van een multifunctionele voorziening of Kulturhus. In vergelijking met de rest van Overijssel kent de regio minder ontmoetingsplekken.

Mogelijke acties

- Ontwikkeling van multifunctionele accommodaties of Kulturhusen of ontwikkeling van nieuwe vergelijkbare concepten of experimenten
- Ontwikkelen van ontmoetingsplaatsen voor specifieke doelgroepen (jongeren, ouderen); bijvoorbeeld jeu de boules baan
- Bottom up samenwerking en planontwikkeling ten behoeve van ruimtelijke kwaliteit plattelandskernen of buitengebied (proces)
- Herinrichting van kernen, bijvoorbeeld dorpspleintjes, aanpassingen aan bestaande gebouwen en infrastructuur (wegen, paden, waterlopen) die karakteristiek zijn voor het dorp
- Toepassing ICT voor verbetering bereikbaarheid voorzieningen (digitale loketten)
- Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

Economisch potentieel

In de visie is aangegeven dat de landbouwbedrijven in Noordoost Twente zich genoodzaakt zien om te anticiperen op de veranderde ruimtelijke en economische omstandigheden. Een van de mogelijkheden hiervoor is verbreding. In ons gebied betreft het relatief veel middelgrote veebedrijven voor die neveninkomsten hebben, bijvoorbeeld uit toeristische activiteiten, zorgactiviteiten, nieuwe ambachten of agrarisch natuurbeheer. Het stimuleren van biologische landbouw zien we ook als onderdeel van dit thema. Overigens willen we agrariërs niet alleen helpen in het zoeken naar alternatieven, maar willen we juist agrariërs die hun bedrijfsvoering voortzetten ook helpen.

Voor Noordoost Twente is het starten met Groene Diensten een sleutelproject voor realisatie van het Ontwikkelingsperspectief. Groene Diensten betekenen niet alleen een inkomstenbron voor landbouwers, maar hebben ook als doel een beter beheer van landschapselementen en de ontwikkeling van aantrekkelijke wandelmogelijkheden. Groene diensten kunnen ook van toepassing zijn op bijvoorbeeld het beheer van historische en archeologische objecten.

Economisch gezien is de landbouwsector niet (meer) de belangrijkste economische sector. Uit de gebiedsbeschrijving is gebleken dat andere sectoren wat betreft werkgelegenheid belangrijker zijn. Groeisectoren zijn bijvoorbeeld de zakelijke dienstverlening en toerisme/recreatie. Ook voor dit gebied blijkt het MKB een belangrijke sector te zijn. Vandaar dat de PG niet alleen in wil zetten op de het agrarisch bedrijfsleven (o.a. verbreding), maar het thema breder ziet en ook andere economische sectoren wil stimuleren. Bijvoorbeeld door samenwerking tussen bedrijven, samenwerking met kennisinstellingen en de introductie van ICT en innovaties in het productieproces. Doel is om de concurrentiekracht van het lokale bedrijfsleven te versterken.

Project D'ran: startend ondernemen in Noordoost Twente

In Noordoost Twente is in 2006 een project van start gegaan dat mensen uit het gebied een kans biedt tot het starten van een eigen bedrijf. De startende ondernemers worden geworven vanuit de lokale ondernemersverenigingen in het gebied. Deze hebben zogenoemde boegbeelden aangewezen die als ambassadeurs voor het project optreden. De nieuwe ondernemers krijgen daarmee meteen toegang tot de lokale netwerken. Ze worden gecoached en ondersteund door de Stichting TIB uit Enschede. De gemeenten en provincie hebben serviceteams in het leven geroepen voor een snelle dienstverlening aan de startende ondernemingen. Tevens wordt ondersteuning geboden als het gaat om huisvesting.

Doelstellingen

- Stimuleren lokale bedrijvigheid (met name MKB) en werkgelegenheid
- Stimuleren samenwerking tussen bedrijven en tussen bedrijven en kennisinstellingen
- Bevorderen van verbreding in landbouwbedrijven om economische positie van bedrijven te versterken.

De PG ziet ook mogelijkheden om leegstaande (agrarische) gebouwen te benutten voor economische ontwikkelingen, bijvoorbeeld voor startende ondernemers. Een beter en ruimer aanbod van kleinschalige en betaalbare ruimtes voor startende ondernemers kan voorkómen dat deze starters wegtrekken naar andere gebieden. Een specifiek voorbeeld vormen studenten/afgestudeerden van de Kunstacademie in Enschede die nu vaak wegtrekken naar het westen. Wellicht is het mogelijk om vrijstaande gebouwen te benutten voor kleinschalige ateliers/bedrijfsruimtes om deze creatieve sector een impuls te geven en de mensen voor het gebied te behouden.

Mogelijke acties

- Opzetten van gezamenlijke werkervaring- en stagetrajecten door een netwerk van bedrijven die jongeren binden aan het lokale bedrijfsleven
- Gezamenlijke uitwisseling tussen lokale bedrijven en lokale/regionale onderwijsinstellingen (eventueel buiten het gebied) over de kansen in bepaalde sectoren
- Samenwerking tussen bedrijven om bijvoorbeeld oudere werknemers te betrekken bij innovaties en vernieuwingen
- Opzetten van lokale of regionale bedrijfsloketten waar ondernemers en overheid elkaar treffen over bijvoorbeeld vergunningen, subsidies, etc.
- Kleinschalige (samenwerkings)initiatieven op bedrijventerrein, bijvoorbeeld toepassing ICT of duurzaamheidsinitiatieven (gebruik en verbruik water, energie, afval, etc.)
- Bijeenkomsten voor agrariërs over kansen die voor hen bestaan binnen of buiten de agrarische bedrijfsvoering, bijvoorbeeld over diversificatie of biologische landbouw
- Introductie van innovatieve projecten zoals telewerken of gezamenlijke vervoersprojecten
- Haalbaarheidsstudies over potentieel kansrijke nieuwe economische clusters

Toerisme

Onze regio is aangewezen als Nationaal Landschap en dit betekent dat het veel potenties heeft om toerisme en recreatie in het gebied verder te versterken. Natuur en landschap zijn de kern van het toeristische product van Noordoost Twente. Daarnaast bieden ook kunst en cultuur(historie) kansen om het toerisme verder te ontwikkelen. Versterking van de economische positie van deze sector is van groot belang om de lokale economie te versterken. Dit draagt bij aan een verbreding van de plattelandseconomie en de leefbaarheid op het platteland. Ook hier is duidelijk dat toerisme zowel van belang is voor de economische als sociale vitaliteit van Noordoost Twente. Investerings leiden namelijk niet alleen tot economische spin off (werkgelegenheid, bestedingen, etc.), maar dragen ook bij aan de leefbaarheid op het platteland (aantrekkelijker platteland, belevingswaarde). Bovendien worden landschappen en cultuurhistorische objecten vaak bijgehouden door vele vrijwilligers hetgeen ook de sociale cohesie versterkt.

Dinkel kronkelt weer bij Lattrop

In het verleden was het stroomgebied van de Dinkel en het daarbij in de buurt gelegen gebied van Ottershagen een moerasachtig gebied. Om de Ottershagen voor landbouw geschikt te maken werd de afwatering drastisch aangepakt en de Dinkel recht getrokken. Door de aanleg van een meander heeft kan de Dinkel zich herstellen en weer gaan meanderen. Hierdoor krijgt de laaglandbeek haar natuurlijke karakter weer terug hetgeen ook gunstig is voor vissen, vogels en bijzondere vegetaties.

Het doel van de activiteiten is om de kwaliteit van het toeristisch product in het landelijk gebied te bevorderen. Hier bestaat een sterke relatie met de beleidsvelden natuur, water en cultuurhistorie (bijvoorbeeld industrieel erfgoed). Investeren in natuur, landschap en recreatie is van belang om meer toeristen aan te trekken en toeristen langer te laten verblijven. Het vergroten van de gebruiks- en belevingswaarde van natuur en landschap verdient hierbij extra aandacht. De PG wil met name inzetten op kleinschalige investeringen en projecten die als 'smeerolie' samenwerkingsverbanden en processen op gang brengen.

De SWOT analyse heeft aangetoond dat Noordoost Twente op regionaal niveau al beschikt over een uitstekend toeristisch routenetwerk, voor fietsers, wandelaars, ruiters, etc. LEADER zal dan ook niet ingezet worden voor dergelijke (regionale) routestructuren. Wel kan op lokale schaal een bijdrage worden toegekend aan kleinschalige toeristische infrastructuur, bijvoorbeeld de renovatie van een cultuurhistorisch kerkepad. Daarnaast kan LEADER gebruikt worden voor kleinschalige investeringen die de bereikbaarheid en toegankelijkheid van routenetwerken of voorzieningen verbeteren ('kortsluitingen'). Dit geldt bijvoorbeeld voor de toegankelijkheid van landbouwgebieden voor toeristisch gebruik. Dergelijke initiatieven zijn tegelijkertijd een vorm van samenwerking tussen agrariërs en de toeristische sector.

Daarnaast denken we ook aan projecten die de samenwerking tussen de ondernemers in deze sector bevorderen. Samenwerking tussen bijvoorbeeld hotels, (boeren)campings, maar ook evenementenorganisaties. Hoewel ondernemers zich vaak alleen als concurrent beschouwen, kan samenwerking leiden tot een gezamenlijke en actieve marketing en promotiestrategie en tot nieuwe toeristische producten. Ook nieuwe ICT

Project 'Van Partijen naar Partners'

In het Vechtdal hebben lokale ondernemers (uit het bedrijfsleven en uit de recreatieve sector) samen het project 'Van Partijen naar Partners' ontwikkeld. Het doel is het realiseren van dagarrangementen, om zo de veelzijdigheid van het Vechtdal te kunnen laten zien. In samenwerking met partijen, zoals gemeenten, VVV's, etc. kunnen dergelijke initiatieven nog meer ontwikkeld worden. Dit project dient als voorbeeld voor Noordoost Twente.

toepassingen kunnen aanleiding zijn voor samenwerking. In dat geval maakt de samenwerking het toeristisch product nog sterker ("1+1=3"). Kwaliteitsverbetering in het toeristisch aanbod en de toeristische producten moet hoog scoren in de toeristische projecten!

Doelstellingen

- Ontwikkeling nieuwe toeristische producten
- Bevorderen naamsbekendheid van Noordoost Twente als toeristisch gebied
- Betrekken van de agrarische sector en de natuur- en landschapsorganisaties bij het ontwikkelen van toeristische producten
- Versterking van directe en indirecte werkgelegenheid

Mogelijke acties

- Kleinschalige lokale toeristische infrastructuur (met bijvoorbeeld cultuurhistorische waarde)
- kleinschalige voorzieningen bij routestructuren of voorzieningen (informatieborden, schuilhutten, picknickbanken)
- Ontwikkeling en of marketing van toeristische diensten die betrekking hebben op plattelandstoerisme
- Toepassing nieuwe technologieën in bezoekerscentra ('beleefbaar' maken van exposities)
- Initiatieven gericht op toeristische ontwikkeling van industrieel erfgoed
- Ontwikkelen van educatieve projecten die voor zowel de bewoners als toeristen van belang zijn
- Initiatieven die kennisuitwisseling en samenwerking tussen ondernemers in toeristische sector bevorderen
- Ontwikkeling van (eenmalige) typisch streekeigen evenementen die het gebied nog beter op de kaart zetten

Stad-platteland

Als gesproken wordt over het platteland in Nederland wordt vaak verwezen naar het 'peri-urbane' karakter van het platteland, terwijl anderen zelfs zeggen dat Nederland geen platteland meer heeft. Deze zienswijze toont in ieder geval aan dat het platteland een sterk verbonden is aan de stad, en andersom. Stad kan niet zonder platteland en platteland kan niet zonder stad.

"De stad als toeristische trekpleister"

Netwerkstad Twente heeft geparticipeerd in het Urbal project. Het hoofddoel van dit project was het versterken van de samenwerkingsrelatie tussen stad en platteland met concrete uitvoeringsactiviteiten en ervaringen delen met buitenlandse partners. Een van de actieprogramma's die hieruit zijn voortgevloeid, is het programma met bovenstaande titel. In dit programma staan allerlei actiepunten waarmee het toerisme in Noordoost Twente kan worden versterkt, nadrukkelijk gericht op de relatie stad-platteland.

Ook Noordoost Twente is een gebied dat omringd wordt door een stedenband (Almelo, Borne, Hengelo en Enschede). Inwoners van het landelijk gebied werken veelal in de steden en stedelingen zoeken de rust op van het platteland in Noordoost Twente. Er is dus duidelijk sprake van een sterke relatie welke kansen biedt voor projecten binnen LEADER. De PG wil voorkomen dat mensen wegtrekken vanuit het platteland naar de steden ('leegloop').

Doelstellingen

- Verbeteren (toeristische) samenwerking tussen stad en platteland
- Voorkomen van leegloop op het platteland
- Verbeteren bereikbaarheid tussen stad en platteland
- Verbeteren wederzijdse bewustwording tussen 'plattelanders' en 'stedelingen'
- Versterken toeristische aantrekkelijkheid platteland voor stedelingen

Een van de relaties tussen stad en platteland betreft de economische relatie. De PG ziet kansen om de lokale plattelandseconomie te versterken door mensen uit de stad te lokken. Dit heeft met name betrekking op de toeristisch-recreatieve mogelijkheden die het platteland biedt voor stedelingen. De regio moet zich bewust inzetten om niet alleen mensen uit het westen of andere streken aan te trekken, maar bovenal de doelgroep niet te ver te zoeken.

Mogelijke acties

- Ontwikkeling toeristische producten gericht op stedelingen als doelgroep
- Acties om mensen uit het platteland en de steden dichterbij elkaar te brengen
- Samenwerking tussen bedrijven uit de regio en onderwijs/kennisinstellingen uit de stad

2.4 Relatie strategie met POP2

Dit zijn de centrale thema's van onze strategie. De implementatie van onze strategie vindt plaats door enerzijds lokale projecten in ons eigen gebied en anderzijds door samenwerkingsprojecten. Daarmee wordt ook aansluiting gezocht met de maatregelen die binnen POP2 openstaan voor de implementatie van LEADER. Hier wordt een verdeling gemaakt in drie onderdelen:

1. Uitvoering van plaatselijke ontwikkelingsstrategieën

Binnen dit onderdeel stimuleren we lokale projecten die inhoudelijk aansluiten bij onze vier centrale thema's. Criteria waaraan deze projecten moeten voldoen, zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

Inhoudelijk moet onze ontwikkelingsstrategie bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen zoals geformuleerd in een of meer van de in het POP2 onderscheiden assen. As 1 en 2 zijn vooral gericht op ondernemers in de landbouw en bosbouwsector terwijl as 3 meer gericht is op plattelandsontwikkeling in ruime zin van het woord.

As 1. Verbetering van het concurrentievermogen en de land- en de bosbouwsector

Concurrentieverbetering kan worden nagestreefd op verschillende niveaus: regionaal, landelijk of op de Europese en wereldmarkt. Aangezien maatwerkoplossingen per regio kansrijk zijn en innovatie centraal staat in deze as is het van groot belang om vanuit de kracht van het gebied gezamenlijk een strategie te bepalen volgens welke de landbouw specifiek versterkt kan worden. Hiertoe dienen kleinschalige pilots (innovatie, kraamkamerprojecten op gebied van innovatieve landbouwpraktijken, bedrijfsvoering, ondernemerschap en bedrijfsopvolging) en samenwerkingsrelaties (tussen landbouwers onderling in de streek, maar ook tussen landbouwers en andere actoren in het veld; producentengroepen, ketens etc.) opgezet of versterkt te worden om de krachten te bundelen en het menselijk potentieel te versterken. Hierbij hoort ook de uitwisseling van ervaringen en de bedrijfsvoering tussen Nederlandse regio's en over de grens binnen de EU (via de prioriteit samenwerking).

As 2. Verbetering van het milieu en het platteland

Het leggen van verbindingen tussen landbouw, natuur, milieu en water biedt perspectieven voor duurzame oplossingen. Groene en blauwe diensten waarin deze integratieslag zichtbaar wordt, vormen voorbeelden van samen optrekken in zowel de inhoudelijke sfeer als m.b.t. doelgroepen en nieuwe organisatieverbanden op gebiedsniveau.

As 3. De leefkwaliteit op het platteland en diversificatie van de plattelandseconomie

De hoofddoelstelling van deze as komt voor een groot deel overeen met de hoofddoelstellingen van het LEADER+ programma en de meeste maatregelen binnen deze as lenen zich goed voor een aanpak via de LEADER werkwijze. Maatregelen op het gebied van zowel de verbetering van de leefkwaliteit, de diversificatie van de plattelandseconomie als de instandhouding van het landelijk erfgoed zijn bijna per definitie het best uitvoerbaar via het gebiedsgerichte spoor. Positieve ervaringen dienaangaande in LEADER zijn breed verspreid en gedragen in Nederland. In de meeste LEADER gebieden zal de inzet naar alle waarschijnlijkheid vooral op de sociaal-economische vitalisering liggen.

Binnen de drie assen zijn verschillende maatregelen geformuleerd. In onderstaand overzicht is de relatie tussen onze thema's en de verschillende maatregelen uit POP2 weergegeven.

Thema's strategie NO Twente	As POP2	Maatregel POP2
Dorpsontwikkeling	As 3	321 Basisvoorzieningen voor economie en plattelandsbevolking
	As 3	322 Dorpsvernieuwing en -ontwikkeling
Economisch potentieel	As 1	121 Modernisering landbouwbedrijven
	As 3	311 Diversificatie agrarische economie
	As 3	312 Steun voor oprichting micro-ondernemingen
Toerisme	As 3	311 Diversificatie agrarische economie
	As 3	313 Versterken van toeristische activiteiten
	As 3	323 Behoud en ontwikkeling landelijk erfgoed
Stad-platteland	As 3	313 Versterken van toeristische activiteiten

Uit het overzicht blijkt dat onze strategie vooral bijdraagt aan de doelstellingen en maatregelen van as 3 ('Leefkwaliteit platteland en diversificatie plattelandseconomie'). De enige relatie met as 1 zijn landbouwbedrijven die onder het thema 'economisch potentieel' subsidie aan kunnen vragen voor samenwerking, innovatie, etc. Voor as 2 is overigens ook geen cofinanciering beschikbaar.

De sterke overeenkomst met as 3 sluit ook aan bij het provinciale standpunt dat LEADER vooral ingezet moet worden op een versterking van de economische en sociale vitaliteit van het platteland. Dit is ook overeenkomstig bovenstaande toelichting dat LEADER vooral bij zal moeten dragen aan de doelstellingen van as 3.

2. Uitvoering van samenwerkingsprojecten

Naast lokale projecten stimuleren we ook samenwerkingsprojecten met PG's uit andere gebieden in Overijssel, Nederland of andere gebieden in Europa. Met onze ligging nabij andere plattelandsgebieden en nabij Duitsland biedt samenwerking goede kansen om gezamenlijk projecten uit te voeren en kennis uit te wisselen. Het lijkt de PG logisch om zeker in grensoverschrijdend verband samenwerking te initiëren en gezamenlijk projecten te ontwikkelen. De EUREGIO neemt op dit gebied een prominente positie in en diverse partners hebben al ervaring opgedaan met grensoverschrijdende samenwerking. LEADER kan gezien worden als aanvullend instrument om bijvoorbeeld grensoverschrijdende kleinschalige initiatieven te ontwikkelen, als voorloper van grotere (INTERREG) projecten.

Aangezien LEADER nieuw is in het gebied, wil de PG dit onderdeel van de strategie voorzichtig benaderen. Uitgangspunt is om het in eerste instantie letterlijk en figuurlijk niet te ver te zoeken. Met name het thema stad-platteland wordt gezien als kansrijk thema voor samenwerkingsprojecten, omdat veel plattelandsgebieden omringd zijn of gelegen zijn nabij stedelijke gebieden.

3. Beheer van de plaatselijke groep

Dit onderdeel is bedoeld om de PG te faciliteren in de uitvoering van het ontwikkelingsplan. De implementatie van lokale ontwikkelingsplannen en andere acties van LEADER groepen vereisen kennis, vaardigheden en deskundigheid om enerzijds de inhoudelijke doelstellingen te kunnen realiseren en anderzijds de specifieke LEADER aanpak te kunnen garanderen.

Deze verdeling in drie onderdelen komt ook naar voren in de financiële tabel (hoofdstuk 4).

2.5 Verwachte resultaten en effecten

De verwachte inhoudelijke resultaten van onze LEADER strategie worden gekwantificeerd aan een aantal indicatoren. Bij de selectie van de indicatoren is vooral een relatie gezocht met de indicatoren uit het POP2. Enerzijds de indicatoren die van toepassing zijn op de LEADER as, anderzijds de indicatoren uit de maatregelfiches uit as 1 en 3 die inhoudelijk raakvlakken vertonen met onze strategie (as 2 vertoont geen raakvlakken met onze strategie). De indicatoren zijn uiteengezet en gekwantificeerd in paragraaf 3.2.

De indicatoren uit as 4 en de inhoudelijk relevante indicatoren uit as 1 en 3 zijn onderstaand opgenomen en voorzien van een streefwaarde. Elk project zal moeten scoren op één of meerdere van de genoemde indicatoren. De indicatoren zijn gebaseerd op de in voorliggend plan gepresenteerde uitgangspunten. De PG wil de midterm evaluatie aangrijpen om de indicatorenset en de streefwaarden nader onder de loep te nemen en eventueel aan te passen en/of het aantal indicatoren te reduceren. Vanzelfsprekend zal de PG de voortgang van de score op de indicatoren continue monitoren.

- **Algemene Indicatoren voor As 4 (Leader benadering)**

Subthema / indicator	Streefwaarde
41 Invoering Leader benadering en plaatselijke groepen	
Aantal Leader-groepen gerealiseerd:	
• Nieuwe Leader groepen	1
• Bestaande Leadergroepen (gesteund in de periode 2000-2006)	433
• Totale oppervlakte van de Leader-gebieden (km2)	70.006
• Totale omvang van de bevolking in Leader-gebieden	
• Het aantal gerealiseerde projecten dat experimenteel van karakter is, 'bottom up' tot stand is gekomen of een multisectoraal karakter heeft	39
• De mate waarin private cofinanciering is gerealiseerd (= "multiplier", d.w.z. de factor waarmee EU-geld wordt vermeerderd met nationaal publiek en privaat geld)	2,85
411 Concurrentiekracht; 412 Milieu / Landbeheer; 413 Kwaliteit leefomgeving / diversificatie	
Aantal projecten dat volgens de Leaderaanpak tot stand is gekomen, onderverdeeld naar projecten die:	34
• aansluiten bij de doelstelling as 1, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	7
• aansluiten bij de doelstelling as 2, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	0
• aansluiten bij de doelstelling as 3, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	27
De totale omvang van de steun die door elke Leadergroep is verleend.	
Het aantal eindbegunstigden, onderverdeeld naar	34
• personen onderverdeeld in geslacht, leeftijd boven de 25 of 25 of jonger	
• private sector	
• publieke sector	
• * Leadergroep	
Het aantal gerealiseerde projecten dat experimenteel van karakter is, 'bottom up' tot stand gekomen of een multisectoraal karakter hebben	34
421 Uitvoering van samenwerkingsprojecten	
Aantal gerealiseerde samenwerkingsprojecten	5
Onderverdeeld in:	
• inter-territoriale samenwerking	3
• transnationale samenwerking	2
en :	
• aansluiten bij de doelstelling as 1, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	1
• aansluiten bij de doelstelling as 2, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	0
• aansluiten bij de doelstelling as 3, zowel naar toegepaste maatregel als bij de as als zodanig	4
Aantal deelnemende Leadergroepen bij de samenwerkingsprojecten	10
431 Beheer van de plaatselijke groep, verwerving van vakkundigheid en de dynamisering van het gebied	
Aantal ondersteunde projecten	4
Onderverdeeld naar:	
• studies over het desbetreffende gebied	

<ul style="list-style-type: none"> • activiteiten om informatie over het gebied en het de lokale ontwikkelingsplan te verschaffen • training van de stafleden die betrokken zijn bij voorbereiding en implementatie van een lokaal ontwikkelingsplan • promotie-activiteiten • * andere 	
---	--

• **Indicatoren uit as 1 en 3**

Subthema / indicator	Streefwaarde
121 Modernisering landbouwbedrijven	
Aantal ondersteunde landbouwondernemingen onderverdeeld in: <ul style="list-style-type: none"> • geslacht • natuurlijk persoon/rechtspersoon • leeftijd (<40; >= 40) • type investering (landverbetering; machines; gebouwen; andere investeringen) • landbouwbranche (akkerbouw, tuinbouw, wijn, permanente gewassen; melk; weidevee (m.u.v. melk); varkens en pluimvee; gemengd) uitgesplitst naar biologisch en anderen doel (vitaliteit; duurzaamheid) 	7
Totale volume van de investeringen: onderverdeeld in: <ul style="list-style-type: none"> • type investering (landverbetering; machines; gebouwen; andere investeringen) • landbouwbranche (akkerbouw, tuinbouw, wijn, permanente gewassen; melk; weidevee (m.u.v. melk), schapen, geiten; varkens en pluimvee, konijnen; gemengd) uitgesplitst naar biologisch en anderen duurzaamheidsdoel 	€ 700.000
312 Steun voor de oprichting en ontwikkeling van micro-ondernemingen	
Aantal nieuwe of bestaande begunstigde micro-ondernemingen die steun ontvangen: <ul style="list-style-type: none"> - Aantallen nieuw opgerichte bedrijven - Aantallen bedrijven waar verbeteracties plaatsvinden 	6
313 Bevordering van toeristische activiteiten	
Aantal activiteiten gericht op de bevordering van toeristische activiteiten	12
Totaal van alle investeringen (totaal privaat en publiek)	€ 1.500.000
Toeristische infrastructuur aangelegd: <ul style="list-style-type: none"> - fietspaden - wandel/ruiterpaden paden - vaarroutes 	0 km
Toeristische infrastructuur verbeterd: <ul style="list-style-type: none"> - fietspaden - wandel/ruiterpaden paden - vaarroutes 	1 km
321 Basisvoorzieningen voor de economie en de plattelandsbevolking	
Aantal ondersteunde acties	7
Totaal investeringsvolume	€ 1.500.000
Aantallen gerealiseerde diensten (stuks)	4
Aantallen gerealiseerde fysieke voorzieningen (stuks)	6
322 Dorpsvernieuwing en -ontwikkeling	
Aantal kernen die steun hebben ontvangen voor investeringen gerelateerd aan vernieuwing en ontwikkeling	5
Totaal van private en publieke investeringen	€ 900.000
Realisatie wegen (km)	0
Realisatie paden (km)	0

Verbetering van objecten, inclusief terreinen (stuks)	5
323 Instandhouding en opwaardering van het landelijk erfgoed	
Aantal ondersteunde acties voor investeringen voor het behoud en de opwaardering van het landelijk erfgoed	4
<ul style="list-style-type: none"> - Totaal investeringsvolume - Ingerichte natuurgebieden (ha) - Ecologische verbindingzone (km) - Aantal cultuurhistorische objecten (stuks) 	€ 400.000
341 Verwerving van vakkundigheid en dynamisering met het oog op de opstelling en de uitvoering van een plaatselijke ontwikkelingsstrategie	
Aantal ondersteunde acties gericht op verwerving van deskundigheid en dynamisering van een gebied	6
Aantal ondersteunde publiek-private partnerschappen (PPP) die in het kader van Leader worden opgericht.	2
Aantal deelnemers in deze projecten	10

3. CRITERIA VOOR BEOORDELING PROJECTEN

3.1 Inleiding

Voor de beoordeling van de projecten heeft de PG een aantal criteria geformuleerd. Deze criteria zijn het resultaat van een analyse van de eisen die LEADER stelt en de ervaringen die in het verleden in andere gebieden met LEADER+ zijn opgedaan. Onze criteria zijn ingedeeld in algemene criteria (paragraaf 3.2) – criteria waaraan hoe dan ook voldaan moet worden – en prioriteitscriteria (paragraaf 3.3). Dit zijn criteria waarop extra positief gescoord kan worden. Daarnaast zijn criteria voor samenwerkingsprojecten geformuleerd (paragraaf 3.4).

We kiezen ervoor om op dit moment vrij algemene criteria te formuleren, omdat we kiezen voor een brede inhoudelijke invulling van ons programma. We staan er open voor om de criteria gedurende de uitvoering nader aan te scherpen indien blijkt dat dit bij kan dragen aan een betere kwaliteit van projecten.

Bij unaniem besluit kan de PG afwijken van onderstaande criteria.

3.2 Selectiecriteria

Inhoudelijke toets (door de PG)

De PG hanteert een aantal criteria die zij kenmerkend acht voor haar visie en werkwijze. De criteria sluiten aan bij de LEADER aanpak en stellen de volgende eisen aan projecten:

- Het project moet innovatief en/of experimenteel zijn. Dit is het geval indien het project:
 - nieuwe samenwerkingsverbanden tot gevolg heeft en/of;
 - nieuwe producten/resultaten oplevert (product/resultaat) en/of;
 - wordt gekenmerkt door een innovatieve aanpak (proces) en/of;
 - nieuwe doelgroepen benadert (doelgroep) en/of;
 - nieuw is in het betreffende LEADER gebied (regio).
- Projecten moeten duurzaam zijn, waaronder wordt verstaan dat in principe geen bijdrage zal worden verstrekt aan éénmalige activiteiten/evenementen, ofwel activiteiten die naar verwachting geen structureel karakter hebben of structurele effecten genereren, tenzij de activiteiten een aanjaagfunctie vervullen.
- Projecten moeten bottom-up tot stand komen. Projecten moeten in voldoende mate worden gedragen door locale actoren. Professionele ondersteuning is wel mogelijk.
- Projecten moeten een meerwaarde voor het gebied hebben ten aanzien van de inhoud of t.a.v. de samenwerking.
- Het project c.q. de effecten van het project worden uitgevoerd binnen, respectievelijk hebben betrekking op het LEADER gebied Noordoost Twente.
- Het project past inhoudelijk binnen de thema's van voorliggend ontwikkelingsplan;
- Het project scoort op minimaal één van de inhoudelijke indicatoren.
- Het project levert een bijdrage aan de economische en/of sociale ontwikkeling van het gebied en is verantwoord in termen van "value for money". Het project draagt bij voorkeur bij aan behoud van bestaande of creatie van nieuwe werkgelegenheid.
- Het project is nieuw of een verantwoorde uitbreiding (in termen van beschikbaar gestelde middelen, in aanmerking komende activiteiten of geografische gebieden) van een bestaand project.

Technische, financiële en juridische toets (door provincie en DLG)

De provincie zal in samenwerking met DLG een technische toets op alle aanvragen uitvoeren. De criteria die hierbij in acht worden genomen, zijn opgenomen in bijlage A:

3.3 Prioriteitscriteria

Indien voldoende financiële middelen binnen het ontwikkelingsplan aanwezig zijn en een project voldoet aan de hiervoor genoemde criteria vindt geen prioriteitsafweging plaats. Afweging/prioritering dient plaats te vinden indien meer projecten ingediend zijn dan budget voorhanden is. Naast algemene criteria waar projecten aan moet voldoen, heeft de PG dan ook een aantal prioriteitscriteria geformuleerd waar projecten 'extra' op kunnen scoren.

Voorkeur wordt gegeven aan projecten die:

- Gericht zijn op gelijke kansen voor mannen en vrouwen;
- Gericht zijn op jongeren.
- Leiden tot een hogere arbeidsparticipatie.
- Bijdragen aan het versterken van de kwaliteiten en/of het imago van het (deel)gebied;
- Samenwerking tussen lokale actoren en gebieden versterken;
- Kleinschalig zijn;
- Een bovenregionaal belang hebben;
- Zich kenmerken door een integrale en structuurversterkende aanpak;
- Een spin-off effect hebben. Niet alleen een voorbeeldfunctie, maar ook de start vormen voor veranderingen;
- Leiden tot een verbetering van de leefbaarheidsituatie op het platteland;
- Leiden tot een verbetering van het imago van het (deel)gebied;
- Bij sociaal-maatschappelijke projecten wordt de voorkeur gegeven aan projecten die:
 - kwetsbare groepen activeren in het sociale en economische leven;
 - bijdragen aan het terugdringen van de langdurige werkloosheid;
 - leiden tot een hogere arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen;
 - bijdragen aan het opvullen van nog openstaande vacatures en;
 - een innovatief karakter hebben en een voorbeeldfunctie hebben voor andere gebieden.

3.4 Criteria voor samenwerkingsprojecten

Voor de uitvoering van samenwerkingsprojecten wordt verwezen naar de criteria uit maatregelfiche 421 van het POP2. Deze criteria voor samenwerkingsprojecten zijn opgenomen in bijlage A en zijn aanvullend op de hiervoor gepresenteerde selectie- en prioriteitscriteria. Algemeen uitgangspunt is dat samenwerkingsprojecten inhoudelijk aansluiten bij een van onze centrale thema's.

4. FINANCIËLE TABEL

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 hebben we onze ambitie en LEADER strategie toegelicht en onderbouwd alsmede inzicht gegeven in de door ons verwachte resultaten en effecten. Vanzelfsprekend hoort daar ook een financieel plaatje bij. In dit hoofdstuk presenteren we onze financiële ambities. De financiële tabel is samengesteld op basis van richtlijnen van het ministerie van LNV. Alvorens we deze tabel presenteren (paragraaf 4.3), geven we allereerst inzicht in overwegingen die we hebben genomen om tot deze keuze te komen (paragraaf 4.2).

4.2 Uitgangspunten financiële tabel

Bij het opstellen van de financiële tabel hebben we rekening gehouden met een aantal formele (door de EU, ministerie en/of provincie opgelegde) uitgangspunten en overwegingen en daarnaast heeft de PG eigen keuzes gemaakt. Deze staan hieronder weergegeven.

Formele uitgangspunten:

- Voor de financiële tabel is het format gebruikt zoals dat door LNV beschikbaar is gesteld. De budgetten zijn verdeeld over de relevante maatregelen uit as 4.
- De systematiek van POP schrijft voor dat Europese financiering wordt verstrekt indien er voor tenminste eenzelfde bedrag aan nationale cofinanciering beschikbaar is. De nationale cofinanciering bestaat uit publieke middelen van Rijk, provincie, gemeenten, waterschappen en andere als (semi-)overheid erkende instanties.
- De verhouding 50% financiering POP/EU, 25% provincie en 25% overige overheden geldt op programmaniveau. Per project kunnen afwijkende percentages gehanteerd worden.
- Projecten ontvangen maximaal 50% financiering uit POP en afhankelijk van het soort project en het type aanvrager in totaal maximaal 100% publieke financiering.

Overwegingen en keuzes van de PG

- De provincie Overijssel heeft aangegeven dat voor de gehele programmaperiode (2007-2013) een bedrag van ongeveer € 2,3 miljoen aan Europese middelen voor onze PG is gereserveerd. Uitgaande van een evenredige bijdrage van nationaal publieke organisaties zijn de totale subsidiabele overheidsuitgaven € 4,6 miljoen. Met de verwachte private bijdrage bedraagt het totale budget voor de gehele periode € 6,6 miljoen, bijna € 1 miljoen per jaar.
- Met dit budget verwachten we onze ambities niet te kunnen realiseren en we willen dan ook **een beroep doen op een hoger budget**. Op basis van voorliggend plan en de hierin opgenomen ambities vragen wij dan ook een Europese bijdrage van € 3 miljoen, hetgeen volgens dezelfde uitgangspunten zou resulteren in een totale investeringimpuls van ongeveer € 8,5 miljoen¹. Hoewel het gebied kan putten uit diverse subsidieprogramma's en regelingen (o.a. pMJP, Nationaal Landschap) zien we LEADER als belangrijke aanvulling om met kleinschalige projecten onze visie te realiseren en een aanjaagfunctie in het gebied te ontwikkelen.

¹ De private bijdrage in het totale budget is niet helemaal 1/3, omdat private partijen niet bijdragen in het technisch beheer van de PG (zie ook tabel met cofinancieringsverhouding).

- Het meeste budget willen we reserveren voor lokale projecten in het eigen gebied, in feite onderdeel 1 van de LEADER strategie. Hiervoor reserveren we 65% van het budget. Voor de onderdelen 2 (samenwerkingsprojecten) en 3 (technisch beheer) reserveren we respectievelijk 20% en 15% van de Europese bijdrage.
- Het budget is indicatief verdeeld over de maatregelfiches uit as 4 van POP2. Deze maatregelfiches bevatten het doel, soort activiteiten en budget per maatregel en de LEADER strategie sluit inhoudelijk aan bij deze maatregelfiches (zie ook hoofdstuk 2). Uit onze strategie en de financiële tabel blijkt dat we LEADER vooral in willen zetten ter ondersteuning van de doelen uit as 3: diversificatie, nieuwe economische dragers, toeristische ontwikkeling, en leefbaarheid. Hiervoor reserveren we 80% van het budget voor onderdeel 1 (lokale strategie).
- De cofinancieringverhouding (in %) per maatregel is als volgt (indicatief; totaal is 100):

	Totaal	EU	Nationaal publiek	Privaat
411 as 1 via LEADER	100	33,3	33,3	33,3
413 as 3 via LEADER	100	33,3	33,3	33,3
421 samenwerkingsprojecten	100	33,3	33,3	33,3
431 beheer en uitvoering	100	50	50	0
TOTAAL	100	40	40	20

4.3 Financiële tabel

Op basis van deze uitgangspunten ziet de financiële tabel er als volgt uit.

as en maatregel		Totaal generaal	Publiek						privaat
			Totaal publiek	ELFPO	Nationaal publiek				
					Totaal	Rijk	Provincie		
		1=2+8	2=3+4	3	4=5+6+7	5	6	7	8
as 4 Leader									
411 as 1 via Leader concurrentievervalscht landbouw	ELFPO	1.170.000	780.000	390.000	390.000		195.000	195.000	390.000
412 as 2 via Leader Milieu en landschapsbeheer	ELFPO	0	0	0	0		0	0	0
413 as 3 via Leader sociaal economische vitalisering	ELFPO	4.680.000	3.120.000	1.560.000	1.560.000		780.000	780.000	1.560.000
421 uitvoering samenwerkingsprojecten	ELFPO	1.800.000	1.200.000	600.000	600.000		300.000	300.000	600.000
431 beheer en uitvoeringskosten PG	ELFPO	900.000	900.000	450.000	450.000		225.000	225.000	0
Totaal		8.550.000	6.090.000	3.000.000	3.090.000		1.500.000	1.500.000	2.550.000

De in de tabel opgenomen Europese financiering en cofinanciering betreffen de middelen die de PG voornemens is om in te zetten in het kader van as 4 van het POP2, betreffende LEADER. Daarnaast leent de LEADER aanpak zich uitstekend om ook andere middelen in te zetten, gericht op ontwikkeling van het landelijke gebied in Noordoost Twente. Daarbij wordt concreet gedacht aan middelen in het kader van de reconstructie alsmede andere middelen uit het POP2, in het bijzonder as 3. De provincie heeft aangegeven dit een reële mogelijkheid te vinden die nader zal worden onderzocht. De PG werkt hier vanzelfsprekend graag aan mee. Het zou een belangrijke aanvulling zijn op de in de bovenstaande tabel genoemde investeringsimpuls.

5. ORGANISATIE EN UITVOERING

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is de visie beschreven van de PG Noordoost Twente. Aan de hand van deze visie zijn de doelstelling en strategie toegelicht die centraal staan in voorliggend ontwikkelingsplan. Concrete projecten moeten vorm gaan geven aan deze doelstelling en strategie. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe deze strategie in de praktijk wordt gebracht. Daarbij wordt met name aandacht besteed aan de rol van de PG.

In paragraaf 5.2 wordt ingegaan op de samenstelling van onze PG waarna in paragraaf 5.3 de taken en verantwoordelijkheden van de PG worden beschreven. Een van de belangrijkste taken van de PG heeft betrekking op projectontwikkeling, -selectie en –beoordeling. Het traject van projectaanvraag tot en met projectbeoordeling en de rol die de PG daarbij speelt, worden daarom uitgebreid aan de orde gesteld in paragraaf 5.4. Paragraaf 5.5 tot slot gaat in op voorlichting en communicatie.

5.2 PG Noordoost Twente

5.2.1 Samenstelling PG Noordoost Twente

Binnen het LEADER gebied Noordoost Twente wordt een PG samengesteld die verantwoordelijk is voor de implementatie van het door hen opgestelde ontwikkelingsplan. Om voor steun in aanmerking te komen, moet de PG aan een aantal criteria voldoen. Deze criteria staan verwoord in het POP2 en de hiervoor van toepassing zijnde maatregelfiche 41.

Hierin staat te lezen dat de plaatselijke groep bestaat uit een representatieve vertegenwoordiging van de in het betreffende gebied aanwezige actoren en, op besluitvormingsniveau, moeten de sociaal-economische partners en andere vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, zoals landbouwers, plattelandsvrouwen, jongeren en hun verenigingen ten minste 50% van het plaatselijke partnerschap uitmaken. De plaatselijke groep moet aantonen in staat zijn een plan voor het gebied te ontwikkelen en uit te voeren.

De PG moet zo veel mogelijk aansluiten bij gebiedsgerichte processen en structuren; de kennis- en ervaringsuitwisseling kan o.a. ook via het landelijke netwerk georganiseerd worden. De PG moet zich richten op activiteiten die niet strijdig zijn met het reguliere beleid.

Bij de samenstelling van onze PG zijn de hiervoor genoemde criteria en uitgangspunten in acht genomen en is gezocht naar partijen die direct of indirect belang hebben bij de gekozen thema's. Daarnaast is rekening gehouden met een geografische spreiding van de leden in die zin dat alle gemeenten vertegenwoordigd zijn.

De samenstelling van onze PG is als volgt:

Jos Hövels	landbouwer, landgoedeigenaar, oud-leraar AOC
Leo Stamsnieder	voorzitter SPOT, manager zorginstelling De Eeshof
Rosemarie Oude Luttkhuis	Zij-actief en alg. bestuurslid waterschap Regge en Dinkel
Harry Scholten Linde	Project D'ran, oud-directeur zuivelfabriek Losser, vz. Stichting Innofood, vz. muziekschool
Dick van Lohuizen	woningbouwcorporatie Losser, vz. vrijwilligers Steenfabriek 'de Werklust'
Piet Heuvelmans	recreatieondernemer Erve Hulsbeek

Kristel Scholten Linde	landbouw, jongere
Gerard Aarninkhof	dorpsbelang Deurningen (voorheen werkzaam bij bouwdienst Enschede)
Louis Koopman	ondernemer Tilligte, regiovoorzitter KvK
Frans Swennenhuis	oud-directeur recreatie/toerisme Regio Twente
Eric Kleissen	wethouder gemeente Dinkelland (voorlopig)
Henny Oude Geerdink	wethouder gemeente Tubbergen en voorzitter Stuurgroep Sociale Infrastructuur NOT (voorlopig)
Liane Venema-Veenvliet	wethouder gemeente Losser (voorlopig)
Oene Akkerman	gebiedscoördinator Noordoost Twente (<i>adviserend lid</i>)
Paul Louwerse	provincie Overijssel – Europaloket (<i>adviserend lid</i>)
Harry Wijnja	provincie Overijssel – gebiedsgericht werken NOT (<i>adviserend lid</i>)
Gerard Flinkers	gemeente Dinkelland (<i>adviserend lid</i>)
Arie Rodenburg	gemeente Losser (<i>adviserend lid</i>)
Jos Jogems	gemeente Tubbergen (<i>adviserend lid</i>)
Jos Oude Avenhuis	gemeente Oldenzaal (<i>adviserend lid</i>)

De heer Kleissen treedt (voorlopig) op als voorzitter van de PG.

In de loop van de programmaperiode kan de samenstelling van onze PG veranderen, waarbij vanzelfsprekend wel de bestaande criteria in acht zullen worden genomen. Het streven is om het aantal leden van de PG op het bestaande niveau te handhaven.

De PG acteert niet alleen passief (beoordeling van projecten), maar zal zich ook actief opstellen in het zoeken naar en ontwikkelen van ideeën, het aangaan van netwerken en het delen van ervaringen. De PG leden gaan dan ook zelf actief 'het gebied in'.

5.2.2 *Gebiedscoördinator Noordoost Twente*

Eén van onze PG-leden is de gebiedscoördinator Noordoost Twente (*adviserend lid*). Deze gebiedscoördinator treedt op als secretaris van de PG en ondersteunt de PG in de praktijk in belangrijke mate bij de uitvoering van haar taken. De gebiedscoördinator ondersteunt ons enerzijds bij de contacten met de provincie, o.a. op het gebied van financieel en inhoudelijk beheer, rapportages e.d. Anderzijds verzorgt de gebiedscoördinator in de dagelijkse gang van zaken de contacten met (potentiële) projectindieners. Tot de taken van de gebiedscoördinator behoren onder meer:

- Eerste aanspreekpunt van het LEADER ontwikkelingsplan;
- Het initiëren van projecten en ondersteuning bieden bij het zoeken naar partners in de markt;
- Ondersteunen bij de ontwikkeling en het begeleiden van projecten;
- Optreden als intermediair tussen de PG en initiatiefnemers;
- Ondersteuning bieden en informatie overdragen aan partijen in de regio, de provincie en de PG;
- Zorgdragen voor de secretariaatsvoering van de PG.

In de toekomst worden de taken van de gebiedscoördinator gecombineerd met de taken van een nieuw aan te stellen projectleider sociale infrastructuur, een initiatief van de provincie Overijssel. Dit komt het gebied ten goede: één aanspreekpunt in het gebied met betrekking tot leefbaarheidsprojecten en sociale projecten.

5.3 Activiteiten PG

5.3.1 Taken en verantwoordelijkheden PG

Eén van de kenmerken van LEADER is de bottom-up benadering. Deze benadering krijgt vorm in de samenstelling van de PG (lokale actoren). Zoals gezegd zijn wij als PG verantwoordelijk voor de implementatie van het ontwikkelingsplan. Zo spelen wij bijvoorbeeld een belangrijke rol in het proces van indiening van project tot goedkeuring van project.

Als PG Noordoost Twente hebben wij de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- **Opstellen ontwikkelingsplan**

Om in aanmerking te komen voor Europese subsidie uit POP2 voor de implementatie van LEADER zal een PG allereerst een ontwikkelingsplan moeten schrijven dat aan een aantal eisen moet voldoen. In dit plan moet worden aangegeven op welke wijze het beschikbare budget kan bijdragen aan ontwikkeling van het platteland. Voorliggend document betreft het ontwikkelingsplan van de PG Noordoost Twente.

Het ontwikkelingsplan is tot stand gekomen door de inbreng van alle PG leden die diverse organisaties en belangen vertegenwoordigen. Hierdoor heeft het plan duidelijk een **multisectoraal** karakter gekregen en zijn zoveel mogelijk belangen behartigd. Alle PG leden zijn ook betrokken bij de uitvoering van het plan waardoor dit criterium ook in de toekomst gewaarborgd blijft.

- **Initiëren en stimuleren van projecten**

De PG zal in het gebied actief op zoek gaan naar nieuwe en goede ideeën en initiatieven. De PG leden zullen mensen en organisaties met elkaar in contact brengen en advies geven over de aanpak. De PG zal actief het gebied ingaan om nieuwe ideeën van de grond te krijgen. De gemeentelijke vertegenwoordigers in de PG kunnen in het stadium van projectontwikkeling gevraagd worden om cofinanciering vanuit de gemeente te regelen.

- **Toetsen en beoordelen van projecten**

Lokale initiatiefnemers (projectindieners) kunnen een project indienen. De PG moet toetsen of het project inhoudelijk past binnen het goedgekeurde ontwikkelingsplan van de PG en het POP2. Overigens worden wij als PG bij de toetsing van projectaanvragen in belangrijke mate ondersteund door de provincie, waar de provinciale coördinator – in samenwerking met provinciale projectondersteuners en andere beleidsmedewerkers – projectaanvragen zal beoordelen. De provincie zal bij iedere projectaanvraag een pre-advies aan de PG formuleren alsmede samen met de gebiedscoördinator een lijst van geprioriteerde projecten opstellen ten behoeve van de PG. Een gedetailleerde beoordelingsprocedure is opgenomen in paragraaf 5.4.

- **Het volgen van projecten tijdens de uitvoering**

De PG vindt het belangrijk om ook na goedkeuring van een project zicht te hebben op de uitvoering. Niet alleen is dat voor de PG van belang, ook richting aanvrager werkt het stimulerend indien regelmatig interesse wordt getoond.

- **Het verzorgen van rapportages**

Indien een project wordt goedgekeurd, is de subsidieaanvrager verplicht om inhoudelijk en financieel verslag te doen aan de provincie om zodoende de voortgang van het project te kunnen bewaken. Indien de PG optreedt als subsidieaanvrager, zal de PG deze rapportages verzorgen.

- **Het nakomen van verplichtingen inzake voorlichting en publiciteit**

Een belangrijke eis waaraan wij als PG ook moeten voldoen, zijn communicatie activiteiten. Het doel van deze verplichtingen is om op lokaal niveau bekendheid te geven aan het LEADER ontwikkelingsplan.

Voor deze en andere taken die wij als PG moeten uitvoeren voor een succesvolle uitvoering van het ontwikkelingsplan, kan een budget 'Beheerskosten' worden gereserveerd. Binnen dit budget hebben we de mogelijkheid om advies van externe organisaties in te huren of activiteiten uit te besteden. De omvang van dit budget is afhankelijk van het EU-budget dat wordt toegekend.

Zoals eerder vermeld, zal de gebiedscoördinator een spilfunctie innemen als het gaat om de taken van ons als PG. De hiervoor genoemde taken en activiteiten zullen in de praktijk dan ook in belangrijke mate worden uitgevoerd door de gebiedscoördinator. Dit gebeurt uiteraard in nauwe samenspraak met ons als PG.

5.3.2 Randvoorwaarden om vernieuwing tot stand te brengen

Wij hebben als PG de voornamelijk taak om vernieuwende initiatieven in het gebied te stimuleren, die bijdragen aan de beoogde duurzame veranderingen. Om deze stimulans te geven zullen wij – wederom met operationele ondersteuning van de gebiedscoördinator – een aantal acties ondernemen en/of randvoorwaarden scheppen. Als mogelijkheden kunnen bijvoorbeeld worden genoemd:

- a. Uitnodigen van mensen en organisaties om ideeën te ontwikkelen;
- b. Ondersteuning van mensen die rondlopen met ideeën (kennis, begeleiding);
- c. Leggen van dwarsverbanden tussen ideeëndragers;
- d. Ruimte binnen het gemeentelijke beleid stimuleren om verandering te realiseren;
- e. Leggen van relaties tussen initiatiefnemers en financiële bronnen;
- f. Beschikbaarheid van innovatiegelden.

Ad a uitnodigen van mensen en organisaties om ideeën te ontwikkelen

Belangrijk is dat mensen in het gebied zich uitgenodigd voelen om ideeën te ontwikkelen. PR speelt hierin een belangrijke rol. Daarnaast is het van belang dat initiatiefnemers een beroep kunnen doen op enthousiaste en integere mensen die even mee willen denken, door kunnen verwijzen en contacten kunnen leggen.

Ad b ondersteuning van mensen die rondlopen met ideeën (kennis, begeleiding)

We kiezen voor een democratische benadering waarbij we zoveel mogelijk kennis aan elkaar beschikbaar willen stellen (voor zover dat niet in strijd is met privacy of economische belangen). Door deze kennisuitwisseling alsmede begeleiding willen we ideeëndragers ondersteunen.

Ad c leggen van dwarsverbanden tussen ideeëndragers

Het is van belang dat initiatiefnemers van elkaars ideeën op de hoogte zijn en eventueel samenwerking zoeken. Dit zal de PG stimuleren. Juist in de samenhang van initiatieven kan innovatieve kracht ontstaan.

Ad d ruimte binnen overheidsbeleid stimuleren om verandering te realiseren

Een aantal vernieuwingen zal slechts tot stand kunnen komen als steun of ruimte is binnen het gemeentelijk en provinciaal beleid. De ervaring leert dat sommige goede initiatieven in eerste instantie in strijd lijken met provinciaal of gemeentelijk beleid of vastlopen op bepaalde procedures. De PG streeft ernaar om in deze situaties in gesprek te gaan met de betreffende overheid om gezamenlijk tot een oplossing te komen.

Ad e leggen van relaties tussen initiatiefnemers en financiële bronnen

De innovatiegelden zullen gevonden worden in het LEADER ontwikkelingsplan. Mogelijk bestaan ook andere fondsen die in dit kader aangesproken kunnen worden. Initiatiefnemers die geen beroep

kunnen doen op gelden uit de LEADER as zullen worden ondersteund in het zoeken van geschikte middelen.

Ad f beschikbaarheid van innovatiegelden

De beschikbaarheid van middelen is van belang om innovatieve initiatieven te stimuleren. We zullen ons inspannen om de toegankelijkheid van middelen voor innovatieve projecten te vergroten. In dat kader zal ook getracht worden om grootschalige implementatie mogelijk te maken van ideeën die uitgeprobeerd zijn in het kader van LEADER.

5.4 Beoordelingsprocedure van projecten

Het succes van het ontwikkelingsplan is grotendeels afhankelijk van de kwantiteit en kwaliteit van de projecten die worden ingediend en goedgekeurd. Onderstaand wordt in een aantal stappen dit proces in samenvatting beschreven en wordt de rol van de PG in dit proces verduidelijkt.

Stap 1: Eerste oriëntatie door PG

Wij zullen als PG op een actieve wijze potentiële projectindieners benaderen om projecten in te dienen. De PG wil in een vroeg stadium betrokken zijn bij de ontwikkeling van initiatieven, ook om op die manier de eisen van LEADER en de verwachtingen van de PG te waarborgen. Op deze wijze kan het project daar waar nodig en mogelijk bijgestuurd worden. De PG wil voorkomen dat indieners rechtstreeks hun project bij de provincie indienen, zonder dat het project bekend is bij de PG. Voor alle partijen (aanvrager, PG en provincie) is deze oriënterende fase dan ook van belang. Bovendien kan in dit stadium al aansluiting worden gezocht bij het gemeentelijk beleid en gezocht worden naar eventuele gemeentelijke cofinanciering voor het project.

In de praktijk zal de gebiedscoördinator bij deze activiteiten overigens een prominente rol vervullen door de activiteiten van de PG te coördineren en in belangrijke mate zelf waar te nemen. Daarbij zal de gebiedscoördinator – in samenwerking met de PG – ook zoeken naar aansluiting bij bijvoorbeeld het gebiedsgericht beleid alsmede bij diverse organisaties die een intermediaire positie vervullen. Op die wijze moet uitwisseling plaatsvinden van (kennis over) projectinitiatieven en worden verschillende projectinitiatieven in het gebied op elkaar afgestemd.

Stap 2: eerste toetsing projectvoorstel door provincie

Op het moment dat het projectvoorstel gereed is, zal de provincie – onder aansturing van de provinciale coördinator – het voorstel toetsen. Deze toets zal onder andere ingaan op de volgende vragen:

- Is de vereiste co-financiering op de juiste wijze verzekerd?
- Zijn de genoemde kostensoorten subsidiabel volgens de Europese richtlijnen?
- Is het project niet in strijd met regionaal, nationaal en Europees beleid?
- Past het project binnen het POP2 of bestaat er een betere afstemming met één van de andere in het gebied operationele Europese programma's?

De toets op EU-conformiteit wordt verricht door betaalorgaan DLG en de juridische, financiële en beleidsmatige toets wordt door de provincie uitgevoerd. Op basis van deze toets schrijft de programmacoördinator bij ieder voorstel een pre-advies. Daarnaast stelt zij samen met de gebiedscoördinator een geprioriteerde lijst van de binnengekomen projecten op.

Stap 3: beoordeling projectvoorstel door PG

De geprioriteerde lijst van projecten alsmede de pre-adviezen worden door de provincie naar de PG verzonden. Tijdens het overleg zal aan de hand van de geldende criteria een definitieve beoordeling van de projecten worden gegeven. Goedkeuring vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Dit zal in een huishoudelijk reglement worden vastgelegd. Het zwaarwegend advies van de PG zal aan de provincie worden toegestuurd, waarna GS een formeel besluit nemen over het projectvoorstel.

Stap 4: definitieve beoordeling projectvoorstel

GS Overijssel zullen uiteindelijk het projectvoorstel met het daarbijbehorende zwaarwegende advies van de PG beoordelen. Alleen op formele gronden kunnen GS afwijken van het advies van de PG. De provincie zal de PG op de hoogte brengen van het besluit. Bij definitieve goedkeuring of afwijzing door GS zal een positieve respectievelijk negatieve beschikking worden afgegeven aan de projectindieners. Tegelijkertijd met de beschikking ontvangt de projectindieners alle (financiële) voorwaarden waaraan voldaan moet worden.

5.5 Voorlichting en publiciteit

Informatievoorziening en publiciteit rond het LEADER ontwikkelingsplan voor Noordoost Twente vormt een essentiële voorwaarde voor de uitvoering van de gebiedsstrategie en het bereiken van de doelstellingen. Zeker in ons gebied dat nog weinig bekend is met LEADER is het van belang dat met name in het begin een actieve strategie gevoerd wordt. Hoewel LEADER in ons gebied nieuw is, denken we gebruik te kunnen maken van de ervaringen op dit gebied uit andere LEADER+ gebieden.

De communicatiestrategie heeft meerdere doelen, zoals:

- informatieverstrekking om ideedragers bekend te maken met het OP en te stimuleren om projecten te ontwikkelen;
- doelgroepen bekend te maken met de gebiedsstrategie en relevante netwerken, organisaties en personen;
- tonen van behaalde (project)resultaten aan inwoners, lokale overheden, bedrijfsleven en andere geïnteresseerden;
- een positieve grondhouding (draagvlak en daadkracht) te genereren voor de uitvoering van het OP en daaraan verbonden activiteiten;
- kennis te ontwikkelen en te verspreiden binnen en buiten het eigen gebied;
- een groter publiek bewustzijn te creëren van de bijdrage van de Europese Unie en andere financiers.

De taken op het gebied van promotie en publiciteit worden uitgevoerd door het secretariaat op basis van een communicatiestrategie. Concreet denken we op dit moment aan de volgende activiteiten:

- een eigen website, eventueel in samenwerking met het Nationaal Netwerk LEADER;
- een LEADER brochure voor het gebied;
- artikelen in huis aan huis bladen met projectbeschrijvingen, interviews, etc.;
- jaarverslag waarin de inhoudelijke en financiële resultaten worden vastgelegd;
- mailing naar betrokken en belanghebbende organisaties (potentiële projectindieners);
- organisatie van projectbezoeken, werkbezoeken (landelijke seminars/bijeenkomsten) en 'open dagen';
- tussentijdse evaluatie met publieksvriendelijke versie;
- overige activiteiten.

De PG streeft ernaar om binnen drie maanden na goedkeuring van het ontwikkelingsplan een communicatiestrategie gereed te hebben.

BIJLAGE A: AANVULLENDE CRITERIA

Technische, financiële en juridische toets (door provincie en DLG)

De provincie zal in samenwerking met DLG een technische toets op alle aanvragen uitvoeren. De criteria die hierbij in acht worden genomen, zijn:

- Projecten passen binnen het POP2 en Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad van 20 september 2005 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO);
- Projecten zijn in overeenstemming met de vigerende communautaire, nationale, regionale en lokale beleidskaders c.q. wet- en regelgeving;
- Projecten dienen vóór 31 december 2015 door de eindbegunstigden financieel te zijn afgewikkeld;
- De subsidieaanvrager of instelling die voor een bijdrage in aanmerking wil komen is een geaccepteerde en controleerbare publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon of instelling;
- De financiering is rond, als aangetoond kan worden dat door de bijstandsaanvragen een sluitende financiering wordt bereikt en aan de cofinanciering is voldaan;
- Europese bijstand is noodzakelijk voor de realisatie van het project en maakt een substantieel deel uit van de totale projectbegroting. Er mag geen substitutie van overheidsmiddelen plaatsvinden.

Criteria voor samenwerkingsprojecten

- Samenwerkingsprojecten die ondersteund kunnen worden zijn:
 - projecten gericht op interterritoriale samenwerking, d.w.z. samenwerking binnen Nederland;
 - projecten gericht op transnationale samenwerking, d.w.z. samenwerking met gebieden in andere EU-lidstaten en met gebieden in derde landen.
- Uitgaven binnen de LEADER-as zijn alleen subsidiabel binnen lidstaten van de EU.
- De samenwerking dient tenminste één plaatselijke groep die onder de LEADER as geselecteerd is te bevatten en de samenwerkingsactie dient plaats te vinden onder de verantwoordelijkheid van de coördinator van de betreffende plaatselijke groep;
 - Samenwerking kan plaatsvinden met plaatselijke groepen en met vergelijkbare partnerschappen die aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - een lokale groep die beschikt over de capaciteit om een ontwikkelingsplan voor een duidelijk gedefinieerd gebied uit te kunnen voeren;
 - de organisatie van deze groep is gebaseerd op partnerschap van lokale actoren.
 - Het samenwerkingsproject moet gericht zijn op de uitvoering van een gezamenlijke actie van de betrokken plaatselijke groepen. Binnen deze maatregel komen alleen de uitgaven voor de samenwerkingsactie zelf voor steun in aanmerking, d.w.z. het opzetten van een gezamenlijke structuur en de voorbereidende technische ondersteuning (coördinatie) van de samenwerkingsactie. Het Nationale Netwerk kan de samenwerkingsactie ondersteunen door voorbereidende werkzaamheden op het gebied van 'partner search' te verrichten of ondersteuning te bieden aan de inhoudelijke opzet van de samenwerkingsactie. Activiteiten verricht door het Netwerk zijn subsidiabel als technische hulp van het Nationaal Netwerk. Investerings- en studies voortkomend uit de samenwerkingsactie dienen gesubsidieerd te worden vanuit een van de andere assen (1, 2 of 3);
 - De samenwerkingsprojecten moeten zijn opgenomen in het ontwikkelingsplan van de PG;
 - Indien het samenwerkingsproject geen deel uitmaakt van het ontwikkelingsplan dient de beheersautoriteit dit goed te keuren. In dit geval dienen de samenwerkingsprojecten te worden ingediend voor 31 december 2013;

- Het Nationaal Netwerk zal de plaatselijke groepen ondersteunen in de eerste stappen in de 'partner search';
 - Het Nationaal Netwerk zal een procedure opstellen voor de selectie van transnationale samenwerkingsprojecten welke omvat;
 - een inventarisatie van potentiële transnationale samenwerkingsprojecten inclusief potentiële partners in Nederland en binnen de EU;
 - een tijdsplanning;
 - objectieve criteria voor de selectie van samenwerkingsprojecten.
- Deze procedure zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Europese Commissie;
- De Europese Commissie zal worden geïnformeerd over de in de ontwikkelingsplannen opgenomen samenwerkingsprojecten.